

FFblaðið

BLAÐ VERKA- OG VEIÐIMANNA

Nr. 374

Hósdagur 24. august 2006

15,-

Hanna 80 ár

Hanna Lisberg er eisini partur
av okkara fakfelagssøgu

100% tryggileika?

Tí velja
fleiri og fleiri
maskinmeistarar
Mobil smyrjoleiði

Mobil Oil Føroyar

Mobil Oil Føroyar
Mykineagata 8, Boka 1A
FO-110 Tórshavn
Tel 319354 – fax 311509
E-mail: sveisling@post.foiant.fo

Sjómannadagurin

Vit hava øðrvísi frásagnir frá sjómannadegnum

Síða 4, 12, 20 & baksíðan

Keliskipanir til skip, idnað & handlar
Hlispumpur · Prosjektir · Montering

SUNWELL

deepchill™
fraxh

Sunwell Deepchill™
ís-skipan
- ein góð iløga

Royndir vísa, at góðskan á
fiskinum er munandi betri
við greytisi enn við vanligum ísi

ELECTRIC

Hoyvíksvegur 53 · tel 35 12 20 · www.lm.fo

100 ára dagarnir

Síða 14 & 17

hjá Jóhannu Matheu og Óskar

KÄRCHER

Vit eru einaumboð
fyri KÄRCHER
trýstspularum til
idnað.

Vit umvæla eisini

TÓRSHAVNAR MASKINHANDIL
v/Tummas Andreasen · Varðagata 29-30
FO-100 Tórshavn · Tlf. 31 34 42

Skiparin sum virkaði sum tannlækni

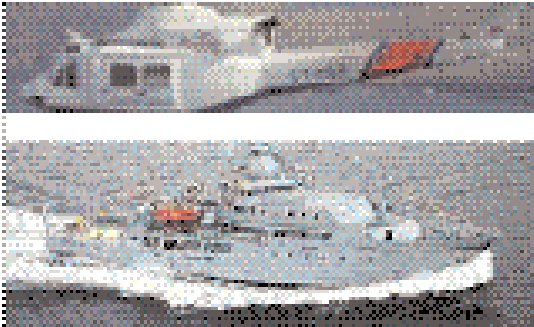
Seinni partur um smiðjuna á Skipanesi

Síða 9

Kjartan Joensen
hefur rætt, men...

Síða 3

100% tryggileika?

**Ti velja
fleiri og fleiri
maskinmeistarar
Mobil smyrjaleiði**

Mobil Oil Føroyar

Mobil Oil Føroyar
Mýsingagata 3, Boka 13
FO-110 Tórshavn
Tel 311554 - fax 311559
E-mail: sveitslag@post.foi.vn.fo

MOBIL OIL FØROYAR • 2000

Stórir føðingardagar í august

Fyri at kunna geva út eitt blað við so nógvum sið-
søguligum tilfari sum FF-blaðið er neyðugt við nógv-
um keldum, sum eru fúsar at greiða frá teirra lívs-
royndum. Tað er heilt merkiligt so nógv av hesum
fólkum sum hava fyllt og fylla runt í august. Tað er
ikki bara runt, men er frá 90 til 100 ár.

Vit kunnu nevna:

Brynhild Absalonsen
Johanna Mathea Skaale
Malena í Beiti
Oskar Jensen

fylti 90 ár 3. august
fylti 100 ár 9. august
fylti 90 ár 12. august
fylti 100 ár 18. august

Jógvan Gerðalíð
Sverri Rasmussen
Dora Nielsen

fyllir 90 ár 26. august
fyllir 90 ár 27. august
fyllir 95 ár 30. august

Tað er ikki smávegis av lívsvísdómi, sum hesi gomlu
liggja inni við, og vit fegnast um at hava kunnað
fest nakað av honum á blað. Vit vita eisini frá okk-
ara lesarum, at hetta er tilfar, sum er sera væl um-
tókt. Tað hevur heldur iki hissini virði, at henda vit-
an kann verða varðveitt fyri eftirtíðina. Øll eru tey
sera byrg eftir aldrinum, og vit fara at ynskja teim-
um øllum hjartaliga tillukku við teirra høga aldri.

Komandi blað: Nærum 100 ára gamli Andrias í Tarti

Í komandi blaði hava vit sum vanligt nógv áhuga-
vert tilfar. Vit fara at byrja eina frásøgn hjá Andreas
Andeassen úr Oyndarfirði, føddur 1. des. 1906, um
hansara lív og serliga um hansara lív á sjónum, sum
strekti seg frá 1921 og eini 70 ár fram. Tískil er
hann ein livandi fiskiveiðusøga. Hann minnst ótrú-
liga væl og veit nógv at greiða frá, so henda røðin
fer helst at ganga í 5 bløð. Fyrsti parturin verður
um barndómin í Oyndarfirði fyrst í seinastu øldini.

Vit hava meira frá sjómannaðegnum, eins og vit
fara at prenta eina frásøgn hjá Osmund Justinussen
um fyrstu svartkjaftaroyndirnar.

Tryggar íløgur - størri avkast

Kaupthing hefur ta heilt nattu íløguna til tín. Tryggar íløgur eru ein
einkagóður mál at sjá uppgeringina ella pensjónina, nú rentan er
lág. Við eldurs nýggju tilskutum, nýtist tær heild at kanna framtíðina
ella heva nakra service. Ring ella kom inn til eldurs og hoyr meira.

Kaupthing hefur tvey nýggj virðisbrøv til sølu beint nú, sum beði eru
tryggað mót heili. Tey næmast Best av trimum og landslaks krónur.
Virðisbrøvini verða seld í samstarvi við Garant Invest í Danmark, ið
hefur lagt seg eftir at menna tryggar íløgur til tann verna íløgjaran.

Garant Invest
Investment Bank

Ring til eldurs á
35 15 00

Tel 35 15 00 - Fax 35 15 01 - www.kaupthing.fo

KAUPTHING

"Barsskor" yvir á Akranes

Akranes, sum liggur beint norðanfyri Reykjavík, fer í næstum eftir øllum at døma at fáa enn eitt føroyskt skip í sítt skipasavn. Fyri nøkrum árum síðani fór "Sigurfari" upp hagar, og hann stendur nú á landi sum eitt minni um íslenska fiskiveiðu.

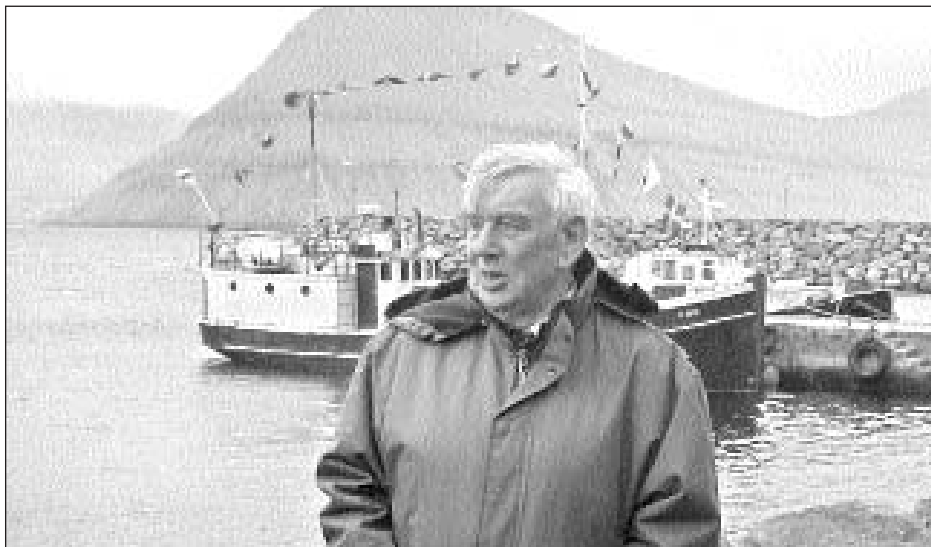
Í næstum fer gamli "Barsskor" helst sama veg. Magnus Thór Hafsteinson, sum vitjaði fiskivinnuráðstevnuna í sambandi við sjómannadagin, sigur okkum, at fyrsta dagin fer býráðið í Akranesi helst at taka við einum tilboði frá landsstýrinum um at keypa "Barsskor" fyri eina krónu. Sjálvur býr Magnus Thór á Akranesi, har hann er býráðslimur. Orsøkin til áhugan fyri "Barsskor" er, at

hann er bygdur á Akranesi í 1929.

"Barsskor" er vissuliga eisini ein partur av okk-

ara útróðrar- og strandfarasøgu, har hann í nógv ár sigldi uppá Kunoyinna og Kallsoynna. Vit høvdu í

vár eina grein um "Barskor", og stendur hon í blaði nr. 363, sum finst á heimasíðuni hjá FF.

Her síggja vit "Barsskor" saman við Hjalmar Waag Høgenesen, sum var við í 30 ár.

Kjartan og almenna umsitingin:

Víst er hon út av lagi!

Tað tykist ikki at bera til, at fáa eina rættiliga viðgerð av almennu umsitingini í Føroyum. Tá tað so hendir er hon mest at líkna við eitt skot í mjørka. Tað er eitt sindur av buldri, men so hendir einki meira.

Tað var tað sum hendi, tá Kjartan Joensen fekk øði í Starvsmannafelagið. Fyrst skal sigast, at Kjartan hevur fullan rætt í dag, at almenna umsitingin er út av allari leið. Men hetta hevur einki við uppmøting ella læknávátanir at gera.

Her er talan um dygdina í umsitingini, sum fult út er ábyrgdin hjá politisku leiðsluni, og sum tí ikki kann lastast limum í Starvsmannafelagnum.

Tann, sum skrivur hesar reglur, hevur fylgt við í almennu umsitingini í meira enn 35 ár. Hon hevur ongantíð verið verri enn í dag. Orsøkin er tann einfalda, at umsitingin hevur onga leiðslu. Tí finnst ongar mannagongdir fyri, hvussu mál skulu avgreiðast. Tískil er tað upp til hvønn einstakan starvsmann at avgreiða málini, hann viðgerð, eftir egnum høvdi. Tí verða avgerðirnar sum best ber til uttan samanhag við nakra skipaða mannagongd.

Vit hava umrøtt mong dømi um hetta. Seinastu tíðina hava vit lýst eitt

skattamál, sum er eitt "gott" dømi um støðið í almennu umsitingini.

Tá mannagongdin er skipað Verður kannað eftir málsviðgerðum í Danmark sæst, at her er mannagongdin skipað. Tá eitt mál er reist er ein føst mannagongd fyri, hvussu málið skal avgreiðast. Hetta gevur borgaran trygd fyri, at málið er avgreitt eftir skipaðum viðurskiftum. Er hann framvegis ikki nøgdur kann hann fara víðari til kærunevnd ella dómstól.

Leikluturin hjá almennu umsitingini kallast í Danmark "undersøgelsesprincippet" ella "officialprincippet", og vit endurgeva eitt brot úr grein, sum lýsir hetta.

I den offentlige forvaltning anvendes (det) princip, (at) det er forvaltningens ansvar at sagen er tilstrækkeligt oplyst – såvel faktisk som retligt.

Denne form for sagsoplysning betegnes som undersøgelsesprincippet (= officialprincippet). Princippet gælder normalt også for domstolslignende forvaltningsorganer (f. eks. Klagenævnet for Udbud).

Som sagsbehandler har man ansvaret for at skaffe et godt beslutnings-

grundlag herunder:

- *at der fremskaffes tilstrækkelige oplysninger om sagens faktiske forhold*
- *at der fremskaffes overblik over de regler, som sagen skal afgøres efter*
- *at de fremskaffede oplysninger er korrekte.*

Metoderne til indhentning af oplysninger er mangfoldige og stærkt varierende efter sagstype:

Der kan f.eks. være tale om oplysninger fra parten, fra tidligere sager, fra andre myndigheder, besigtigelse, tekniske undersøgelser, prøver, analyser, eksperterklæringer osv.

Det er vigtigt, at gøre sig klart, hvad sagens problem(er) er og lade dette være styrende for undersøgelsen. Denne skal foretages upartisk og uden foregribelse af afgørelsen.

Man må således ikke indhente oplysninger, der alene støtter et bestemt udfald af sagen.

Allar hesar reglur brotnar í Føroyum. Hetta eru reglur, sum ljóða sum ein sjálvfylgja, og politiski myndugleikin skuldi sjálvsagt givið boð um, at hetta er mannagongdin við eini málsviðgerð.

Men stutt sagt kann sigast, at Toll og Skatt í umrødda máli hevur brotið allar hesar reglur. Teir hava ikki útvegað so mikið sum eina ítökiliga upplýsing ella skjal í málinum. Og tað sum teir hava upplýst er beinleiðis skeivt og ætlað grugging av okkara grundgevingum.

Málið kundi lættliga verið upplýst, um teir nýttu møguleikan at biðja um tilfar frá FF. Tað er eingin roynd gjørd at nýta hendan møguleikan. Einasta endamál hjá Toll og Skatt hevur verið at halda tærnuttan mun til, um teir hava rætt ella ikki.

At málið kortini nú er fult upplýst er bert FF fyri at takka, sum víst á í seinasta blað.

Tað ber tó ikki til, at lasta vanligu starvsfólkini fyri hetta. Ábyrgdina hava í hesum forinum landsstýrismaðurin og yvir honum lögmaður, sum hava latið staðið til, hóast fullan kunnleika til hesa mannagongd.

Her er talan um grundleggjandi skeivleikar í umsitingini, og hetta kundi verið nakað hjá Kjartan ella øðrum tingmonnum at tikið upp. Men tað gera teir ikki.

Rættindini hjá borgarunum verða hereftir.

Livurtøka valdast prísir

Stundum stingur prátið seg upp um at taka livur. Í hesum liggur ofta ein ábreiðsla á fiskimenn, at tað er teimum, tað stendur á.

Vit vilja siga, at sjálvsagt eigur alt, sum hevur virði í fiskiveiðuni, at koma til høldar. Men veruleikin er tann, at fiskimenn skulu kenna, at tað loysir seg at taka livur og rogn. Tað er nevniliga rættiliga fitt av eykaarbeiði í hesum.

Her valdast alt prísurin, sum fæst í mun til annan fisk. Vit vita, at í "gomlum døgum" varð nógv tikið av livur og rogn. Men tá fekst eisini ein annar prísur. Vit høvdu í vár eina grein um útróður við "Barsskor" fyrst í 50-unum. Tá høvdu vit eitt dømi um eina avrokning fyri ein útróðrartúr. Tá fingust 30 oy/kg fyri livur og 50 oy/kg fyri rogn.

Men tá var toskaprisurin 55 oy/kg og hýsuprisurin 45 oy/kg. Hetta merkir, at livraprisurin var gott helvtin av toskaprisinum, meðan rognaprisurin táttaði í toskaprisin, sum í dag man liggja um kr. 20 pr. kg.

Hetta eru heilt onnur tøl, og stórt meira er ikki at siga um tað.

AGN

sild
tobis
kúfiskur
makrelur
høgguslokkur

...dagligt samband um allt landið

P/F KAMBUR

STRENDUR
telefon: 448095 · fax: 448744

Vit hava útgerðina

- Flóttitrol
- Snurpunótir
- Botnitrol
- Aliútgerð
- Rælgjutrol
- Annað

VÓNIN

Høvuðsskrivstova:
Salkavegur 22
530 Fuglafjørður
Telefon 474 200
Telefax 474 201

Tórshavn:
Vestara bryggja 12
100 Tórshavn
Telefon 35 43 91
Telefax 31 33 19

info@vonin.com - www.vonin.com

FF-blaðið www.fiskimannafelag.fo
Gerst haldari fyri einans 250 krónur um árið

Fiskivinnan við eitt vegamót

Í sambandi við sjómannadagin í Klaksvík skipaði Føroya Reiðarafelag – saman við Meginfelag Útróðrarmanna – fyrri eini ráðstevnu at gera upp støðuna hjá fiskivinnuni. Hetta var serstakliga gjørt við atliti til alt prátið um tilfeingisgjald, sum hevur verið at hoyrt seinastu tíðina.

Á ráðstevnuni vóru ikki færri enn níggju innlegg, so tað verður eitt sindur avmarkað, hvat vit kunnu gera burtur úr innihaldinum í hesum blaðnum. Í sambandi við ráðstevnuna var eisini ein skrá gjørd upp á 20 síður. Har er ein hópur av viðkomandi tilfari og útgreiningum í hesum sambandi. Hetta fara vit at venda aftur til seinni.

Týðningurin av avtalum við onnur lond Stevnan byrjaði við, at Jákup Sólstein, formaður í reiðarafelagnum, legði fyrri og ynskti øllum at vera vælkommin.

Síðani greiddi hann frá týðninginum av fiskiveiðuavtalum við onnur lond, og fekk fundurin eina greiða uppgerð yvir, hvat vit fáa, og hvat vit lata í teimum ymisku avtalunum. Her kom fram, at tað helst er ósamsvar millum toskakvotuna, vit fáa frá russum, og tann svartkjaftin, vit lata afturfyrri. Hetta ósamsvar er í sambandi við, at so hvørt vit virka okkara svartkjaft, t.d. til surimi, gerst virðið á svartkjaftinum størri, og hetta skuldi eisini verið galdandi fyrri svartkjaft sum bítisvøra. Men at fáa hetta rættað er so ein onnur søk.

Auðunn Konráðsson: Fiskidagaskipanin farin enn meira av sporinum
Auðunn Konráðsson greiddi síðan frá fiskidagaskipanini. Søgán um hana er væl kend, og tað er ikki neyðugt at taka hana upp aftur. Auðunn kom eisini inn á hugburðin hjá fjølmiðlunum, sum fyrri ein

Magnis Thór Hafsteinsson ávarar móti íslenskum tilstandum.

stóran part er sera negativur mótvegis fiskivinnuni. Teir eru skjótir at bera óheppin tíðini, og seinir at bera góð tíðindini.

Úrslitið er, at hugburðurin hjá fólki mótvegis fiskivinnuni er meira at kalla negativur, og fólk tíma illa at arbeiða í hesi vinnu.

Men fyrri at koma aftur til fiskidagaskipanina, so er hon farin enn meira av lagi, enn hon var. Seinasta dømið um hetta er júst gjørdar samtyktin um fiskidagarnar, har lögtingið samtykti bert at skerja ein part av flotanum og ikki annan. Hetta er beint í stríð við fiskidagaskipanina, har grundarlagið frá byrjanini var, at skipanin var ein heild.

Sum útgangsstøði var skipanin røtt. Tað skuldi bert fylgjast við í, hvussu inn á hugburðin hjá fjølmiðlunum, sum fyrri ein

hana, so vit á hendan hátt kunnu fáa skipanina aftur á rætta sporið. Hesum kunnu vit bert taka undir við.

Støðan í Íslandi lítið frægari, men á ein annan hátt Magnus Thór Hafsteinsson er ein kendur maður í Íslandi og eisini í Føroyum.

Hann fór ungur til Norøgs á fiskivinnuskúla. Hann hevur útbúgving í fiskaaling frá Sogne og Fjordene Distriktshøjskole. Hann hevði fiskifrøði sum høvuðsfak við lærda háskúlan í Bergen, og hevur arbeitt á Norges Fiskerihøjskole í Tromsø. Hann hevur heimasíðuna: www.magnusthor.is.

Fyrst vit hoyrdu frá honum, var hann blaðmaður á "Fiskaren". Seinni flutti hann aftur til Íslands, har hann fannst sera nógv at íslensku fiskiveiðuskipanini í síni skrivning, framvegis í "Fiskaren".

Hetta fekk hann at fara upp í politikk hjá Fræslýnta Flokkinum, har oddamaðurin var og er Guðjón Kristjánsson, sum annars hevði verið ein av fremstu skiparunum í Íslandi, og sum kennir fiskiskap sum fáur. Hann komu vit at kenna sum formann í íslenska yvirmannafelagnum. Flokkurin hevur tískil ein stóran áhuga í fiskivinnumálum, men hann er eisini virkin innan onnur øki, so sum samferðslu, skattapolitik, umhvørvi, miðlar og uttanríkispolitik.

Magnus Thór varð tískil valdur í altingið í 2003, og er hann nú ein av trimum tinglimum hjá flokkinum.

Hann hevur gjørt vart við seg, serliga á fiskivinnuøkinum. Magnus Thór er eisini kendur við føroysk viðurskipti og hevur ofta verið í Føroyum, m.a. til ráðstevnur um fiskivinnu.

Hann hevði eina sera áhugaverda framløgu, sum vit fara at endurgeva so væl, sum tað er møguligt.

Tá ið Ísland fekk kvotur

Fyrst vísti Magnus Thór á, at tað var ein grundleggjandi munur á Føroyum og Íslandi viðvíkjandi skipan av botnfiskastovnunum. Íslendingar hava kvotur, meðan vit hava fiskidagar.

Tað var í 1984, at kreppa var í íslensku fiskivinnuni. Fiskastovnarir vóru settir at vera illa fyrri, veiðan var vánalig, og hetta førði eisini til fíggarligar trupulleikar hjá vinnu og samfelag. Tá varð avgjørt at seta í verk eina kvotaskipan, sum bert skuldi vera galdandi í eitt ár í fyrsta umfari.

Kvotaskipanin varð tó endurnýggjað við broytingum, og í 1994 gjørdist skipanin fult umsetilig, sum vit kenna hana í dag. Men nú – 12 ár seinni – kann staðfestast, at allir teir stóru fiskastovnarir eru enn verri fyrri, enn teir vóru, tá kvotaskipanin á fyrsta sinni varð sett í gildi.

Ein onnur avleiðing var – sum tað verður tikið til í orðatakinum, at "de store fisk spiser de små." Hetta hevur gjørt, at stórar fyrirtøkur hava keypt sær smærri fyrri at fáa hendur á teirra kvotum. Grundgevingin fyrri hesi gongd hevur verið, at hildið varð, at hetta var neyðugt

fyrri at fáa eina burðardygga veiðu. Ein avleiðing av hesum er, at í dag eiga 30 fyrirtøkur 70% av kvotunum. Av hesum 30 fyrirtøkunum eiga 12 teirra 51%.

Hetta hevur havt við sær eina miðsavnan av pengum og makt, sum hevur givið nógv vald til tey fáu. Hetta hevur eisini ført til nógvan tvídrátt í sambandi við, at kvotur eru fluttar úr einum plássi í annað. Hesar avleiðingar hava eisini merkt valstríðini, sum hava verið til hvørt altingsval síðani tá.

Veiðan er minkað hóast kvoturnar
Men hóast hesa nýggju kvotaskipan, sum íslenskir myndugleikar hava reklamerað við úti í heimi sum verandi tann besta, ið finst, so er veiðan munandi minni í dag enn hon var í 1984. Hetta er eitt stórt vónbrot. Samlaða veiðan plagdi undan 1984 at liggja um 1,7 mill til 2 mill tons. Nú liggur hon væl undir hesum tali.

Taka vit toskaveiðuna, hevur hon – áðrenn nakra kvotaskipan – liggið millum 550.000 t og 300.000 t árliga. Síðani kvotaskipanin kom, er hon farin úr 240.000 tons sum niður í umleið 200.000 tons. Framvegis verður sagt frá ringari støðu í stovninum og væntast kann, at tilmælini hjá fiskifrøðingum fara at koma niður á 150.000 t. Gýtingarstovnurin er tann lægsti nakrantíð, og støddin á fiskinum í sama aldri er eisini munandi minkað, og er toskururin sera rak. Hetta er eisini galdandi fyrri hýsuna.

Toskurin verður eisini kynsbúgvinn í yngri aldri

Brøðurnir Guttorm og Per Simonsen eru royndir fiskimenn.

Pimmi er ímynd av einum bygðasamfelagi.

Útróðrarmenn vóru væl møttir.

Johan Mørkøre og Dánjal Klakk sigla við "Skálaberg".

Luttakarar.

og hetta merkir, at orkan, sum annars skuldi verða nýtt til at vaksa seg stóran við, nú verður nýtt til at seta nýtt ættarlið við.

Tað hevur verið ein føst skipan, at kvotan er sett til 25% av stovninum, men fyri komandi fiskiár hevði hetta minkað kvotuna so mikið nógv, at politiska skipanin tordi ikki at fylgja hesi mannagongd, og skóru tí bert helvtina av kvotuni í mun til tað, sum fiskifrøðingar mæltu til, soleiðis sum vit eisini vístu á í seinasta blaðnum.

Náttúran spælir eisini inn

Hóast vit hava tvær heilt ymiskar skipanir í Føroyum og Íslandi, og viðurskiptini annars eisini eru ymisk, so eru fleiri fyrbrigdi, sum eru eins. Veidan eftir hýsu og upsa er munandi hækkað, meðan toskaveidan er minkað í báðum londunum.

Spurningurin er, um ikki eisini náttúran spælir inn her. Tað kunnu vera biologisk viðurskipti í sjónum hjá báðum londum, sum ávirka stovnar og veiðu á sama hátt.

Tað er greitt, at hitin í sjónum er farin upp. Hetta hevur m.a. havt við

sær, at meðan hýsa fyrr bert var at síggja á teimum lýggjari leiðunum sunnantil í Íslandi, so er hýsa nú eisini at síggja norðan fyri Ísland.

Eitt, sum eisini er hent nú, er, at lodnan er meira ella minni horvin. Her kundi veiðan vera meira enn eina millión tons árliga. Síðan 1984 eru veidd 21 mill tons av lodnu. Spurningurin er eisini, hvussu og um hetta ávirkar aðrar fiskastovnar. Lodnan er jú føði hjá øðrum fiski, og tá henda føðin verður troytt so nógv, er spurningurin, hvat ið kann henda. Hetta er – í hvussu er – ein spurningur, sum eigur at verða kannaður. Tað hevur altíð verið so, at mest av toski hevur verið, har sum mest var til av lodnu.

Tað sama er eisini galdandi í Føroyum, tá hugsað verður um veiðuna av fiski, sum eisini er føði hjá øðrum fiski.

Toskurin størstan týðning

Um botnfiskaveiðuna kann annars sigast, at helvtin verður landað til virkir á landi. Ein fjórðingur verður virkaður umborð á flaktrólarum, og so verður ein partur sendur

óvirkaður av landinum. Her er serliga talan um hýsu, sum fer av landinum loftvegis.

Ein veiða, sum hevur havt somu trupulleikar sum í Føroyum, er rækjuvinnan. Her er nærum einki eftir – hvørki á landi ella sjónum.

Samlaði fiskaútflutningurin í 2004 hjá Íslandi var 130 mia. ÍS-kr. Av hesum eru heili 39% toskur, sum er nógv tann størsti bólkurin. Hetta sigur nakað um, hvussu týðningarmikil toskur er fyri Íslandi. Hetta ger eisini íslensku fiskivinnuna munandi betri fyri enn okkara, har toskurin er munandi minni partur.

Gongdin í flotanum av teimum størru skipunum er, at talið á skipum er farið úr 102 niður í 93, men tey eru størri, so veiðuorkan er neyvan minkað.

Ein ábending um hvussu gongdin hevur verið í íslenska uppsjóvarflotanum fæst við staðfestingini av, at maskinorkan er økt við 130%.

Útjaðarin viknar Í Íslandi hendir júst tað sama sum í Føroyum, at útjaðarin viknar. Aftaná at landið hevur goldið stórar upphæddir fyri at bota

um samferðslumøguleikarnar – fyri at fáa fólkið at stóðast – rýma tey ungu, og bert tey gomlu sita eftir. Hetta er ikki bert orsakað av kvotaskipanini, men hon hevur avgjørt gjørt sítt til hesa gongd, tá bygdur við ongum øðrum inntøkumøguleika enn fiskaídnad missa sína kvotu, tí hon verður seld av bygdini.

Skuldin er økt

Síðani kvotaskipanin kom, er skuldin í fiskiflotanum økt sera nógv. Í 1984 skyldaði flotin 30 mia kr., í 1995 93 mia kr. og í dag er skuldin 200 mia, sum er ein sera stór upphædd, sum eisini skal gjaldast aftur. Samstundis økist skuldin sera nógv í mun til inntøkurnar hjá skipunum, so her kemur einaferð at sansa at onkustaðni.

Tað eru teir, sum royna seg við fiskiveiðu, hóast teir ikki hava kvotu. Men henda má so keypast frá øðrum. Dømi er um ein bát, sum hevði fiskað 182 t og hevði avreitt fyri 25 mill íS-kr. Av hesum máttu teir gjalda 17,4 mill fyri kvotur og 1,4 í almennum gjöldum. Eftir vóru tá bert 6,2 mill til býtis millum fólk og bát. Hetta sigur

nakað um, at sjálvt um øll sigast at hava atgongd til tilfeingið, so er hetta bert so á pappírnum.

Enn verri er kanska eisini dømið um ein bát, sum fekk kvotu frá einum virki, sum hann bant seg at avreiða til. Treytin var bert tann, at teir skuldu fáa 5 dkr pr. kg. tosk. Um vit meta, at marknaðarprísurin man hava ligið um kr. 15, so er tað bert triðingurin, sum verður goldin út sum prís. Restin fer sum vinning hjá skipunum.

Hetta eru bert dømi um, hvussu tað verður spekulerað í kvotum – uttan nakað sum helst gjøgnumskygni. Hetta merkir so eisini, at tað verður snýtt við kvotum m.a. við at umdøypa fiskasløg, sum er alment kent, har kvotaskipanir eru. Eisini hjá okkum ta tíð tað var.

Útblaking

Ein annar vansi við kvotaskipan er, at fiskur verður blakaður út aftur. Høst tú eitt ávíst tonsatal í kvotu, so er tað sera freistandi bert at taka tann dýrasta fiskin við til lands. Og tann størsti er nú eisini tann dýrasti. Er annars nóg mikið at fáa, so er nóg, sum bendir á, at

tann smærri fiskurin fer fyri borð. Tosað verður um fleiri 10.000 tons.

Reiðarar og stjórar royna at skúgva hetta mál til viks. Teir tora ikki at nerta tað, tí nú stendur so nógv upp á spæl við øllum teimum pengum, sum vinnan við kvotum stendur í.

Magnus Thór greiddi eisini frá skipanini við tilfeingisgjald í Íslandi.

Hesa skipan hava vit greitt frá fleiri ferðir, og vilja vit ikki endurtaka hetta her. Men hann er ímóti slíkari skipan. Magnus Thór heldur, at fiskiveiðan skal ikki byrðast við slíkum gjöldum. Frammanundan gevur hon sítt til samfelagið, og tað er óneyðugt at krevja meira, og hetta var eisini niðurstøðan hjá búskapar- og samfelagsfrøðingum, sum høvdu orðið aftaná.

Samanumtikið var hetta innleggið úr Íslandi sera áhugavert, og vit eiga at læra av teimum feilum, sum teir upplagt hava gjørt har.

Vit vóna – í komandi blaði – at hava meira av tí áhugaverda tilfari, sum kom fram á ráðstevnuni.

Tað vóru ikki nógvar kvinnur á ráðstevnuni, men her eru so nakrar av teimum.

Hon nýtist ikki at vera so

STÓR

Nei, lýsingin nýtist ikki at vera so stór fyr at síggjast - og tá kostar hon heildur ikki so nóg.

Gerð eina lýsingaravtalu við FF-blaðið og sparið 50%

Telefon: 31 13 69
ff-blad@post.olivant.fo

Ein stríðskvinna fyllir runt:

Hanna Lisberg 80 ár

Tann 14. august hevði Hanna Lisberg sín 80 ára føðingardag. Hóast tað ber illa til at trúgva tí, so mugu vit hava álit á dóps-attestini.

Hanna er ein sera kend kvinna á ymiskum økjum: Hon er ímyndin av at verja tey veiku í samfelagnum, og hjá henni er aldurin eingin forðing.

Navnið Lisberg seta vit í samband við ein ungan fámining, sum teknaði okkara Merki á fyrsta sinni. Hanna er nevniliga gift við Jens, sum er bróðursonur Jens Olivur Lisberg, sum gjørdi uppskot-ið til tað fyrsta flaggið, sum nú hongur í kirkjuni í Fámjin. Jens er føddur í 1920 – sama ár sum pápa-beiggin doyði, og er hann uppkallaður eftir honum.

Hanna er vágbingur. Foreldur hennara vóru Elisa Bæk, ættað úr Hovi og Johan Toftum, sum var vágbingur. Johan arbeiddi á bedingini hjá Dahlmonnum í eini 40 ár. Har var tó mest at gera um veturin, tá skipini vóru heima. Um summarið var tað meira fyrifallandi arbeiði. Okkurt summar var hann við til at byggja kirkjuna í Vági.

Hanna hevur verið við í mongum, sum tað eisini kom fram í greinini, sum Sosialurin skrivaði um hana í sambandi við føðingardagin.

Partur av okkara fakfelagssøgu Vit hava havt eitt føðingardagsprát við Honnu.

Tað eru ikki øll, sum vita, at Hanna er ein partur av okkara fakfelagssøgu og hevur verið virkin innan hetta økið í

Hanna saman við manninum Jens og soninum Eli.

langa tíð. Hon var sera ung, tá hon fekk politiskt og fakligt medvit.

Hetta var í 1939, tá hon var 13 ára gomul. Hon minnst eina stóra mann-fjöld á bryggjuni í Vági. Ferðaskip var komið úr Danmark og hevði lagt at á Tvøroyri og sett av tey ferðafólkini, sum skuldu til Suðuroyar. Tey, sum so skuldu longur suður í oynni, fóru umborð á mjólkarbátin "Sigmund", sum sigldi tey til Vágs. Umborð á "Sigmundi" var ein serligur danskur gestur, sum var orsøkin til hesa stóru mannámúgvuna á bryggjuni.

Tað var nevniliga arbeiðaraverkfall í Vági tá, tí arbeiðsfólkið kravdi at fáa eina løngjaldsstovu. Endamálið við hesum var, at lønin skuldi gjaldast kontant. Tað vanliga var, at fólk arbeiddu hjá einum arbeiðsgevara, og tey keyptu í handlinum hjá honum, og hetta varð síðani tikið av lønini. Hetta gjørdi fólkið heft at arbeiðsgevaranum, ikki minst

tá ið tey vóru komin í skuld til hansara. Tey sóu sjáldan eitt oyra.

Hanna greiðir frá einum dømi um hetta. Ein dagin varð hon send oman til arbeiðsgevaran at biðja um at fáa 2 kr. útgoldnar av lønini hjá pápanum. Tað var altíð okkurt, sum mátti gjaldast við reiðum peningi. Eitt dømi var sjúkrakassin. Komin inn segði hon síni ørindini, og arbeiðsgevarin spurdi: "Hvat skulu tit brúka peningin til?" Áðrenn hon var farin inn til arbeiðsgevaran, hevði hon í handlinum hitt ein skipara, sum ánaði, hvørja móttøku hon mundu fara at fáa. Hann gav Honnu tey ráðini at svara aftur: "Hvat rakar tað tygum", og tað gjørdi hon eisini. "Á, tín forbannaði boljsevikkur", svaraði hann aftur.

Arbeiðsgevarar í Vági noktaðu í fyrsta umfari at eftirlíka kravinum um løngjaldsstovu. Hetta var eitt sindur löggið, tí frammán undan hevði arbeiðsmannafelagið Fylking á

Tvøroyri fingið løngjaldsstovu eftir hart stríð, og við verkfalli.

Vitjanin var frá LO í Vági stóð tiskil í botni, og tað stóð eisini á hjá fólki at fáa mat. Søga er um onkran arbeiðsgevara, sum snikti seg inn í sín egna handil at taka sær sjálvum okkurt til matna. Men tað var ikki talan um. Verkfallsfólkið hótti við at blaka hann á sjógv.

Onkur annar gav ilt av sær móttvegis arbeiðarunum, men mátti biðja um umbering. Sigast skal, at hóast alt var virðing fyri arbeiðsgevarunum, tí á mangan hátt vóru teir ikki so galnir, men í málum um løngjaldsstovu vildu teir ikki geva seg.

Nú koma vit aftur til danska gestin. Hesin var eitt umboð frá tí danska Samvirkende Fagforbund, tað sum vit í dag kalla LO. Hann kom upp at stuðla arbeiðarunum og eisini at royna at fáa semju millum partarnar. Hetta eydnaðist

eisini, og vágbingar fingusina løngjaldsstovu.

Hetta stríðið birti ein neista í Honnu, og hon fekk tá bæði politiskt og fakfelagsligt medvit. Í fyrsta umfari var tað kanska ikki tað stóra, hon fekk gjørt. Men hon hevði gott samband við forkvinnuna í arbeiðskvinnufelagnum Fjallbrúður, Mikalu Midjord, sum eisini var fastur Ingeborg Vinther. Hanna plagdi at ganga við fundarboðum, tá ið fundur var í felagnum. Vanligt var at lýsa við uppslagi á einum pela, men boðskapurin kom betri fram, um gingið varð hús úr húsi. Fjallbrúður varð stovnað 13. september 1937, so sigast kann, at Hanna nærum var við frá byrjanini.

Sum frá leið gjørdist Hanna skrivari í Fjallbrúður. Í hesum sambandi plagdi hon at fara til Havnar á fund hjá Føroya Arbeiðarafelag, har Gunnar Petersen var formaður tá. Hann var formaður 1941-1945 og so aftur frá 1958 og til hann doyði í 1972.

Gekk á odda at fáa líka løn Hanna sigur, at Fjallbrúður var tað arbeiðskvinnufelag, sum gekk á odda at útvega líka løn til kvinnur og menn. Hetta arbeiði gav eisini tað úrslið, at fyrst gjørdust dýrtíðarviðbøturnar tær somu hjá monnum og kvinnum, og síðan kom sjálf lønin í rættlag. Hetta verður roknað sum ein sjálfvylgja í dag, men tað var tað ikki tá, heldur ikki hjá kvinnum sjálvum. Tær vóru nevniliga ræddar fyri, at fór tann stóri munurin

millum manna- og konufólkalønir burtur, so fóru tær kanska at missa arbeiðið. Tí var tað kanska frægari at arbeiði fyri minni løn enn einki arbeiði at hava. Tað varð tó skjótt, at full undirtøka fekkst fyri hesum kravi, sum eisini arbeiðsgevarar – sum frá leið – hildu vera rímligt.

Danbjørg framúr politikkari Ein politikari frá teirri tíðini, sum Hanna setti høgt, var Johan Danbjørg úr Porkeri. Hann var **maðurin** og álitid hjá sunnaru helvt av Suðuroynni. Sigast kann, at enn í dag hevur hann sett síni spor, nærum 40 ár eftir at hann doyði. Hann gjørdi Porkeri til eina "javnaðarbygd", har meira enn helvtin av øllum fólkinum valdu javnaðarflokkin, og tað gera tey enn – so langa tíð aftaná, at hann er farin.

Danbjørg arbeiddi eisini á øðrum økjum enn á teimum reint politisku. M.a. arbeiddi hann iðin við at fáa eina keypssamtøku, har arbeiðarar kundu fáa bíligari mat. Her kom hann tó ikki á mál. Hann arbeiddi eisini fyri samanhaldi millum fakfeløg. Hann var formaður í Suðuroyar Fiskimannafelag, sum var farið burtur úr landsfelagnum eftir eina trætu í 1934. Men í 1957 lögdu feløgin saman aftur, og her átti Danbjørg sín stóra leiklut. Danbjørg arbeiddi eisini fyri størri samstarvi og kanska eisini sameining við donsku fakfelagsrørsluna, men hetta mál var í so politiskt til at nakað kundi spyrjast burtur úr tí.

Stjórnarlimir í Føroya Arbeiðarafelag í 1958. Frá vinstru: Hans J. Johansen, Símun P. Poulsen, Gunnar Petersen, Andreas Ártung og Hanna Lisberg.

Michala Midjord var forkvinna í arbeiðskvinnufelagnum Fjallbrúður í Vági. Henni lærði Hanna nógv av.

Fór at arbeiða hjá Kaaber Sum ung var Hanna heldur heilsuveik. Hon hevði "smittuna", sum tað kalladist tá, og lá á sjúkrahúsi í eitt heilt ár. Hon helt seg tí ikki til at fara at arbeiða í fiski, sum tá í tíðini var tað vanliga arbeiði hjá gentum.

Hon fór tí at hjálpa til heima hjá Onnu Katrinu Nolsøe, sum var mamma til m.o. Eli Nolsøe, fyrrverandi landsstýrisman í fiskivinnumálum.

Ein dagin – meðan hon skúrar úthurðagáttina – kemur ein dani framvið. Hesin var tannlæknin Kaaber, sum annars arbeiddi í Havn. Hann plagdi eisini at fara sum tannlækni til tær bygdir

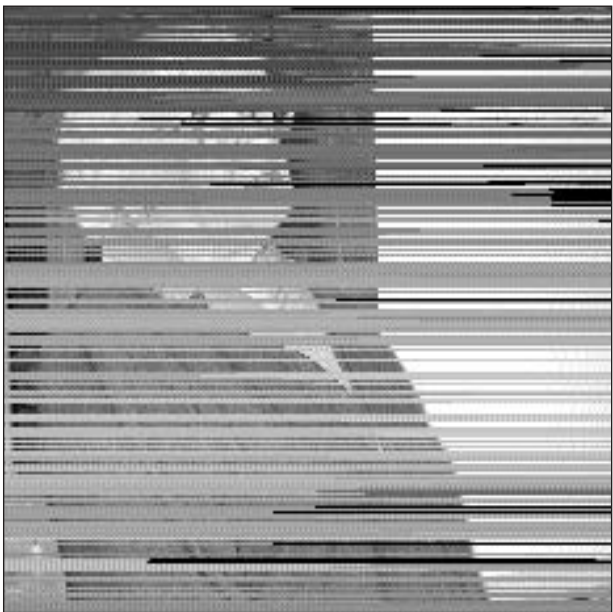
nar, sum høvdu ravmagn, og har greiðirnar hjá tannlæknum kundu nýttast, og Vágur var ein av hesum fáu byggunum, sum hevði ravmagn. Kaaber steðgaði á og bjóðaði Honnu starv sum klinikkdama á tannlækna-stovuni, sum var úti í Tinganesi, har sum lögmaður í dag heldur til. Hanna gjørdist kløkk, tí hetta var jú nakað, sum hon als einki kendi til. Men hetta var skjótt at læra, og Hanna kundi byrja dagin eftir, um hon hevði hug.

Hanna tók av og kom at arbeiða hjá Kaaber í 1945-48. At koma til Havnar var sum at koma til eina aðra verð. Hanna búði í KFUK, har nógv fólk komu. Hon byrjaði eisini at ganga á javnaðarfundir, og í Havn kom hon at kenna ein hóp av fólki. Ein av teimum var Jona Henriksen – okkara felags vinkona. Av øðrum persónum, sum hon lærði at kenna nevnið hon Palla Henriksen, Hans B. Arge, Esmar Fuglø, Dia í Funningsstovu og Mourentius við Stein, sum var annar av fyrstu tingmonnum hjá javnaðarflokkinum.

Hanna vildi eisini her stuðla javnaðarflokkinum, og hetta varð m.a. gjørt við at fáa fólk at geva pening til Sosialin, sum ofta lá tungt í sjónum fíggjarliga. Men tað gekk, og teir vóru nógvir, sum veruliga rindaðu heilt fitt av peningi til hetta endamálið.

Tað munnu neyvan vera nógv, sum í dag kenna Kaaber av øðrum enn av navni. Har var nógv at gera, tí hetta var einasta tannlæknastova í landinum. Men Hanna letur ótrúliga væl at Kaaber. Hann var ein sera dugnaligur tannlækni, og fleiri av teimum plumbum, sum hon fekk, meðan hon arbeiðdi fyri hann, hefur hon enn. Kaaber hevði tveir assistentar, sum fleiri kenna. Tær vóru Mia Trond Jensen og Esther Djurhuus, sum høvdu tannlæknastovu saman í nógv ár. Nú um dagarnar fekk eg tonnina á Esther, og hon sigur um Honnu, at hon var sera røsk og eitt rættligt álitisfólk.

Hanna var ikki bert

Hanna á fundi hjá Heilafelagnum, har hon greiðir frá um taluundirvísing av heilaskaddum. Hennara frágreiðing er endurgivin á okkara heimasíðu, blað nr. 326.

klinikkdama, tí har var eisini nógv skrivstovuarbeiði, sum skuldi gerast. Hon lærði seg tí eisini maskinskriving. Kaaber vildi hava, at ordan skuldi vera í M.a. skuldi Hanna altíð vera í væl bustaðum skóm, tá hon kom til arbeiðis. Eina ferð hevði Hanna verið heilar tveir dagar í einum brúðleyp og hevði gloymt at busta skógvarnar. Fyri hetta fekk hon ein slíkan umgang, at hon enn í dag ikki fer úr fyri dyr uttan at hava bustað skógvarnar!

Lønin var ikki stór tá í tíðini, men Hanna kláraði seg. Hon hevði ymisk smá arbeiði afturat. Eitt av hesum var at vera barnagenta hjá børnunum hjá Jákupi Joensen, prósti. Hetta var um ta tíðina, tá ið hann skrivaði bókina "Víkingsynir" og tí ikki mátti órógvast.

Kaaber fór av landinum aftur, tá hann yvirtók tannlæknastovuna hjá pápanum, sum eisini var tannlækni.

Í Føroya

Arbeiðarafelag

Í 1949 giftust Hanna og Jens, og tey búsettust í Vági. Nú kemur Hanna aftur upp í fakfelagsarbeiði hjá Fjallbrúður, og í 1958 hendir tað, at hon verður vald inn í nevndina í Føroya Arbeiðarafelag, har hon gjørdist skrivari. Á aðalfundinum varð nevniliga samtykt at hava eina kvinnu afturat,

og tað gjørdist Hanna. Her kemur hon í nevnd saman við Gunnari Petersen, formanni, Hans J. Johansen, Klaksvík, Andreu Ártung, úr Havn, Símun Paula Poulsen, Fugla-firði, Arna av Rógvi, Vestmanna og Jóhannes Olsen, Hvalvík, sum seinni gjørdist formaður. Av hesum eru bert Hanna og Símun Pauli enn á lívi.

Hanna varð vald í nevndina um tað mundið, tá Havnar Arbeiðsmannafelag var farið úr Føroya Arbeiðarafelag og Havnar Arbeiðskvinnufelag hevði boðað frá tí sama. Tí komu Hanna og hitt kvinnuliga umboðið í nevndini – Andrea Ártung – bert at vera saman í nevndini heilt stutta tíð. Seinni fóru feløgini í Klaksvík eisini burtúr. Hanna var í nevndini inntil 1966, og hon kom tí at upplivað tað split, sum var úrslitið av, at hesi feløgini vóru farin burtur úr.

Fjallbrúður var framvegis á odda, men nú á einum øðrum øki. Tær komu í 1959 við einum uppskoti um, at hjún skuldu skattast hvør sær. Føroya Arbeiðarafelag tók undir við hesum, og mong munnu tá hava roknað hetta sum ørvitistos, meðan tað í dag er ein sjálffylgja at soleiðis er.

Nógv virksemi var í Føroya Arbeiðarafelag hesi árin, Hanna var við í nevndini. Nærri verður greitt frá hesum í bókini

Skrivað verður undir sáttmála. Frá vinstri: Hanna Lisberg, Hans Jacob Johansen og Andrea Ártung.

"Saman tí standi", sum kom út í 1975, tá Føroya Arbeiðarafelag varð 50 ár.

Tað var ymiskt, hvussu tað gekk við samráðingum hesi árin. Viðhvørt varð samráðst saman við hinum feløgnum og viðhvørt ikki. Hetta gav eisini ósemjur millum feløgini.

Mótpartarnir vóru arbeiðsgevarafelagið við t.d. Esmar Fuglø, Aksel Hansen og Páll á Dul. Serliga gevur Hanna Páll á Dul eitt gott ummæli. Hann var tann mest semjusøkjandi, og hann fekk forðað verkföllum, sum annars vandi var fyri. Tey bæði vóru annars í nevndini fyri Føroya Handilsskúla í 18 ár, og hon tekur til, hvussu góður Páll var at samstarva við.

Stríðið fyri teimum veiku

Tað, sum Hanna annars hefur fingist við, er at verja tey veiku í samfelagnum. Longu í 1969 gjørdi hon vart við hetta í eini blaðgrein um, hvussu vánaligar umstøður tey evnaveiku høvdu á Røðbygaard í Danmark. Tað vóru ikki øll, sum tóku hetta væl upp, men tibetur er tað nú viðurkent í okkara samfelag, at nærum eingin er so illa fyri, at hann skal sendast av landinum.

Størsta virksemi innan hetta øki kom hon at gera sum lærari. Hon var í bún-um aldri, tá hon í 1960 fór

á læraraskúla, har hon gjørdist liðug í 1964. Tá var hon 38 ára gomul. Hon fór tá at arbeiða á skúlanum á Trøðni, og hefur havt serlig evni at læra frá sær til fólk við ymiskum brekum, eins og hon hefur verið støðugur talsmaður fyri at bøta um korini hjá teimum, sum gingu har.

Sum bólk hefur hon havt serligan tokka til tey deyvu. Hetta kemur ikki minst av teimum 5 deyvu systkjunum í Norðragøtu, sum øll máttu fara av landinum í skúla. Tá tann yngsti eisini var farin, gjørdi pápin, Jákup Zachariassen, so mikið um seg politiskt, at Føroya Specialskúli varð settur á stovn, og Jan kundi koma heim at ganga í skúla.

Hanna fór ikki úr starvinum, fyrr enn hon var 70 ára gomul. Orsøkin var tann, at hon skuldi læra Jónsvein Bech deyvamál, so hann kundi virka sum prestur fyri tey deyvu í Føroyum. Hetta riggaði eisini sera væl, og á eini royndargudstænastu í Danmark vóru tey ovfarin um, hvussu skjótt Jónsvein var komin eftir at prædika á deyvamáli.

Hendan førleikan at undirvísa deyvum, so tey kunnu tosa, hefur Hanna eisini nýtt, tá ið talan er um at læra fólk við heilskaða at tosa aftur. Eisini her eru stór framstig hend, og her kann vísast til blað nr. 326, har Hanna

hefur greitt frá sínum royndum á hesum økinum.

Hanna hefur eisini verið virkin í einum hópi av nevndum innan ymisk øki. Her skulu vit bert nevna vanlukkutryggingarráðið, har Hanna var í nógv ár. Har vardi hon eisini áhugamálini hjá teimum skerdu, m.a. við at seta seg ímóti skerjingum í teirra umstøðum. Í hesi nevndini varð hon m.a. saman við kendum monnum sum Georg L. Samuelson og Frederik Hansen, seinni saman við soninum Karsten, og eisini her var gott samstarv.

Gott bakland

Sum nevnt, er Hanna gift við Jens. Hann var fyrru árin til skips, og seinni arbeiðdi hann í mong ár í Mjorkadali. Jens er meira afturhaldin, og Hanna tekur til, at uttan eitt slíkt bakland, hevði hon als ikki kunnað verið við í øllum hesum virksemi-um, og hetta eigur eisini at virðismetast.

Tey bæði eiga tveir synir. Tann eldri er Dánjal Johan, sum er giftur við Maluni úr Rituvík. Tey búgva í Danmark. Eli býr heima. Tilsamans eiga Jens og Hanna fimm barnabørn og 8 barnabarnabørn.

Vit ynskja Honnu hjartaliga tillukku við hesum stóra degi. Vónandi er ikki seinasta orðið frætt frá henni enn.

ó.

Viðvíkjandi trygdarskeiðum

Fyrst skulu vit siga, at vit meta tvungnu trygdarskeiðini fyri at vera eitt sera gott framstig fyri trygdina á sjónum.

Vit vilja tó siga, at vit halda, at tað fer einki burtur av trygdini, um tað í einstøkum førum verður tikið atlit til einstakar persónar.

Vit kenna til nøkur dømi um persónar, sum ikki fáa váttan um trygdarskeið, tí tað eru einstakar royndir, sum teir ikki klára. Hesi hava annars hava fullan førleika umborð.

Her eigur at kunna verða hugt eftir, hvussu nógvir persónar, ið eru við viðkomandi skipi, og um allir hinir um-

borð hava klárað eitt fult skeið.

Vit kunnu nevna, at í Noregi verða fiskimenn ikki kravdir at endurnýggja sítt prógv aftaná, at teir eru 60 ár. Hetta verður uttan iva gjørt, tí fólk í slíkum aldri hava so nógvar aðrar royndir á sjónum, sum kunnu uppviga einstakar manglandi førleikar í royndini.

Tí fara vit at heita á tykkum at umhugsu, um tað ikki ber til at fáa eina líknandi reglu at galda her hjá okkum.

Vit vilja fegin samskifta meira um henda spurning, um tað hefur áhuga.

Hetta er eitt mál sum væntandi verður tikið upp í næstum.

Fiskimannafelagið hefur sent Trygdarmiðstöðini og Fiskimálaráðnum soljóðandi bræv:

Postboks 2 | FO-900 Vágur | Faroe Islands | Telefon (+298) 35 98 70 | Telefax (+298) 35 98 71

Roknskapur fyri 1. hálvár 2006

1.000 kr.	2005	2006
Rentuinntøkur	8.377	8.743
Rentuútreiðslur	2.185	2.302
Rentuinntøkur netto	6.192	6.441
Vinningsbýti av partabrøvum	834	198
Kostnaður, provisjónir v.m.	828	1.673
Rentu- og kostnaðar inntøkur netto	7.854	8.312
Virðisjavnan av virðisbrøvum og gjaldoyra	34	-175
Aðrar inntøkur	12	29
Úrslit av fíggjarpostum	7.900	8.166
Útreiðslur til starvsfólk, umsiting o.a.	6.866	8.020
Avskrivningar av ognum	130	212
Avskrivningar og burturleggingar av skuldarum (netto)	995	-1.297
Úrslit áðrenn skatt	-91	1.231
Skattur	0	195
Úrslit	-91	1.036

Fíggjarstøða 30. juni 2006

1.000 kr.	2005	2006
ÖGN		
Kassapeningur og innistandandi í tjóðbankum	10.704	16.541
Ogn hjá fíggjarstovnum	21.617	11.439
Útlán	276.513	340.175
Lánsbrøv	44.655	3.591
Partabrøv	3.623	9.566
Kapitalpartar í associeraðum fyrítøkum	892	1.708
Kapital partar í tilknýttum fyrítøkum	2.502	0
Ítøkiligar ognir	5.228	5.096
Aðrar ognir	578	360
Tíðaravmarkingar	885	327
Ogn tilsamans	367.197	388.803
SKULD		
Skuld til fíggjarstovnar	158	11.195
Innlán	324.251	334.098
Onnur skuld	830	1.989
Tíðaravmarkingar	10	0
Eftirsett kapitalinnskot	4.000	0
Eginpeningur	38.039	40.485
Úrslit higartil í ár	-91	1.036
Eginpeningur tilsamans	37.948	41.521
Skuld tilsamans	367.197	388.803
Tøl, ið ikki eru við í fíggjarstøðuni		
Ábyrgdir	6.604	2.868

SUÐUROYAR SPARIKASSI P/F
Skr. Nr. 4122

ALT TIL ÚTRÓÐRARMANNIN

GUMMIBÁTATÆNASTAN hevur
tæð, tú hevur brúk fyri

Vit hava gummibátin,
tarned raktiva, bjergingur-
vestin, handklæmar og
svagipartin av tí, tú
hevur brúk fyri.

GUMMIBÁTATÆNASTAN

31 48 13 | Mannaskarð 4 | FO-110 Tórshavn | gbt@gkt.fo | www.gkt.fo

Blákrossheimið

Blákrossheimið er ein viðgerðarstovnur fyri rúsdrekka- og
rúsevnismissnýtarar og avvarandi teirra.

Hevur tú ella onkur tú kennir trupulleikar við rúsdrekka ella
rúsevnum, ert tú vælkominn at seta teg í samband við Blá-
krossheimið á tlf. 315575, sum svarar alt samdøgrið.

Vit kunnu m.a. bjóða...

- avrúsan og viðgerð
- einstaklinga samrøður (ambulant viðgerð)
- samrøður saman við familjuni (familjuviðgerð)
- eftirviðgerð - búpláss í búfelagsskapi

Øll starvsfólkini á Blákrossheiminum eru yrkisfólk og alt fer
sjálvandi fram í trúnaði.

Vit vilja fegin hjálpa tær

Blákrossheimið
Lynggøta 12

FO-100 Tórshavn
Tlf. 31 55 75

MAN B&W Diesel A/S

Umboðið · Ernst Reinert

Alpaha Diesel motorar og eykalutir

Undir Glaðsheyggi 10
FO-100 Tórshavn · Faroe Islands
Tlf: +298 31 33 84 · Fax: +298 31 30 64

Góður lesnaður - góður prísur
Gerst haldari av FF-blaðnum fyri bert kr. 250,- um árið

Smiðjan á Skipanesi – 2. partur:

Skipari sum
tannlækni

Her hava vit so seinna partin av áhugaverdu frásøgnini hjá Valdimar Tómasson um smiðjuna hjá pápa hansara Tummas. Her verður eisini okkurt annað tikið við, sum t.d. tá skiparin Jákup Hendrik Isaksen virkaði sum tannlækni. Men fyrst fara vit aftur til smiðjuna.

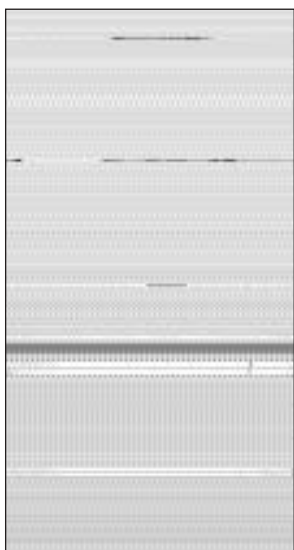
Ein maður, sum æt Hans Didriksen, giftist við mostur míni Annu av Lignes í Søldarfirði. Hann brúkti smiðjuna nokkso nógv, tí hann hevði onga essu sjálvur. Hjá honum var tað mest til motorar. Hann hevði ein verkstað í kjallaranum hjá ommu og abba og var inngiftur hjá teimum í nøkur ár. Hann var ein ómetaliga góður smiður. Seinni flutti hann aftur til Vestmanna, har hann hevði smiðju á Deild.

Alt, sum hevði við motorar og finmekanik at gera, tók hann sær av. Hans var sonur Jóanes Didriksen, kallaður Hvítanes Jóanes.

Eg minnst, at eg átti eina gamla vekjaraklokka, har vísararnir vóru burturblivnir. Ríkarð bróður fór út til Hans við klokkuni. Hann gjørdi mær nýggjar vísarar úr blýggi. Teir vóru so penir – penari enn teir upprunaligu. Eg var so glaður fyri teir, at eg svav við klokkuni í songini.

Ringu tríatiárini
Eg minnst tey ringu tríatiárini, tá ið fiskaprisirnir fóru í botn.

Teir, sum áttu skipini, sluppu ikki av við fiskin. Eg sat einaferð og lurtaði eftir Andreas í Dalinum í Lamba. Hann átti slupp-

Valdimar Thomasen.

ina "Lítlu Emmu". Av tí, at tað gekk so illa at sleppa av við fiskin, máttu teir vaska fiskin fleiri ferðir fyri pink. Pink var nakað, sum kom í saltfiskin, tá ið hann lá leingi, og saltið hevði hetta stoffið í sær. Pinkur litti fiskin reyðan, og gjørdi hann ónýtiligan sum sølurvøru. Tí mátti roynast at vaska hann hvítan aftur.

Í smiðjuni bleiv smíðað til nógv skip. Vit smíðaðu til "Gunhild" á Toftum. Tað vóru teir brøðurnir Óli og Sámál, niðri við Rætt, sum áttu hana. Nógv skip skiftu eigara, men teir kláraðu at behalda "Gunhild".

Í 1937 sendir Óli Foldbo, sum hevði handil á Toftum, uppgerð til pápa, sum vísir, at pápi eigur 161,73 oyru á hjá honum. Tað, sum sær eitt sindur lægið út, er, at á uppgerðini stendur eisini nakað um mjølsekkir. Tað skuldi nógvur matur til, tí tað vóru nógv fólk, sum ótu hjá okkum. Onkuntíð keypti pápi mjøl, sum var eftir umborð á skipunum um heystið. Tað hevði ikki so stóran týðning, um mjølið hevði ligið einar 6 til 8 mánaðir umborð. Tað smakkaði líka væl fyri tað.

Jákup Olsen var heiðursmaður og "altmuligmand". Pápi og smiðjan hjá Poul Jóhannus Petersen og Sønner í Fuglafirði høvdu nokk so nógv samskipti. Pápi keypti ofta blokkar og annað til skip frá honum. Tað vóru ikki góð sambond tá millum bygd-ir. Víst var vegur. Men hann var smalur og kronglutur. Her var vóru eisini nógv hagarportur, har neyðugt var at fara út fyrst at opna og síðan at lata aftur hvørja ferð. Ein túrur til Fuglafjarðar, sum í dag tekur 5-10 minuttur, kundi taka drúgva tíð tá í tíðini. Tá kundi tað vera ein fragd hjá dreingjum at sleppa við bilinum uppá at fara út at opna portini, tá komið varð at teimum og síðan at lata tey aftur, tá komið varð gjøgnum portrið.

Pápi og Poul Jóhannus brúktu nógv Jákup Olsen, kallaður Jakku hjá Hans bónda í Søldarfirði. Hann er eisini kendur frá brøðrasamkomuni sum prædiku-maður og sálmayrkjari.

Hann koyrði lastbil hjá Petur Weihe keypmanni í bygdini. Pápi sendi pengar við Jakku til Fuglafjarðar til Pól Jóhannus, og hann sendi kvittan út aftur til okkara "ved bil-

Hans og Anna Didriksen. Drongurin er Oven.

John, stjúkpápi Sofus Poulsen, sum er kendur her í blaðnum, greiddi Tummasi frá, at tað var ikki eins lætt at skjóta við kanón sum við forladara.

fører Jacob Olsen, Solmundefjord".

Jakku var ein heiðurligur maður og eisini skilamaður. Eg trúgvi ikki, at nakar hevði nakað at siga

um hann. Jakku var giftur við Agnas úr Toft í Søldarfirði. Mamma og hon vóru systkinabørn. Eg havi eina frásøgn um Jakku, sum ikki kemur smiðjuni við.

Í 1941 doyði ein genta í bestu árum á Sanatorinnum – Edel Østerø á Skipanesi, 16 ára gomul. Líkið kom inn á brúnna í Søldarfirði. "Tróndur" sigldi sunnudagar ein túr inn til Søldarfirðar, og bórán var við. Mamman, Jóhanna, kom út til okkara at biðja pápa fáa okkum at bera. Pápi var pápa-beiggi Johonnu. Teir á "Tróndi" settu kistuna upp á brúnna, so bóru vit kistuna niðan frá. Síðani kom Jakku við lastbilinum og koyrði hana inn á vendiplássið á Skipanesi, so bóru vit hana oman. Nógv ár seinni hugsi eg nú aftur um Jakku í hesum sambandi.

Jakku hevði avbera gott og kraftmikið mál, og hann hevði eisini eina andakt, so hann var bæði sjaførur, berari, sangari og talari við somu jarðarferð. Eg havi hugleitt um tað seinni, at soleiðis ornaði alt seg fyrr.

Viðmerkjast skal at Edel Østerø var systkinabarn við Vilhelm, pápa Óla úr Tjørnustovu, formann í fiskimannafelagnum. Tað ljóðar lægið at skriva um hetta í samband við smiðjuna. Men tað var tí, at alt endaði í smiðjuni. Har var man allan dagin, og alt annað gekk út frá henni.

Bumbing undir krígunum

Vit smíðaðu nógv til eingilsmennirnar undir krígunum. Vit smíðaðu einaferð ein haldara til eina stóra maskinbyrsu. Maskinbyrsan var lögð í haldaran, og hann kundi snarast í allar ættir. Ofta stóðu hermenninir allan dagin í smiðjuni og søgdu okkum, hvussu tað skuldi verða smíðað.

Tann fyrsta týska flúgv-arin, sum kom at bumba, sóu vit ein dagin, eg hjálpti pápa í smiðjuni í

Framhald á næstu síðu

At taka úr
blaðnum

Síðurnar 9,
10, 15 og 16
kunnu takast
úr blaðnum

Carl og Gretha Weihe. Í fyrsta partinum varð greitt frá, tá Carl gjørdist lærlingur hjá Thomas.

1941. Ein bretskur tanga-bátur lá yviri við kirkjuna á Skála. Petur Hans, giftur við Ester dóttir Nikolinu og Jóan Petur í Skálafirði, var akkurát komin út í smiðjuna. Vit hoyra flúgv-aran og leypa oman um smiðjuna. Tá kemur hann úteftir. Hann var sunnan í ættini. Vit hövdu ongantið sæð so stóran flúgvvara fyrr. Av tí, at hann var sunnan, vendi reyvin á tangabátinum inn eftir.

Eg hoyri Petur Hans enn fyri mær. Hann róp-aði á pápa: "Pínadov Tummas. Hann bumar". Tað bleiv eitt øgiligt rok. Allur afturendin stóð und-ir í sjóroki. Hann slepti eitt brot av einum sek-undi ov tíðliga, so hann rakti ikki. Hann fór so út-eftr og snarar niðan inn yvir Toftavátn og yvir Lambavík. Ein hermaður, sum æt Peter, tók eina maskinbyrsu og skeyt eft-ir honum og rakti í annan motorin, sum steðgar. Hann snaraði inn yvir Gøtuvíkina, og har lendir hann á sjónum. Hann fleyt eina góða løtu. Syðru-gøtumenn fóru við báti yvir og bjargaðu monn-unum, sum ensku her-menninir síðani tóku sær av.

Eg hittu Petur Hans fimti ár aftan á hending-ina. Tá segði eg tað við hann, at eg hoyri rópið enn fyri mær, tá ið hann rópti á pápa.

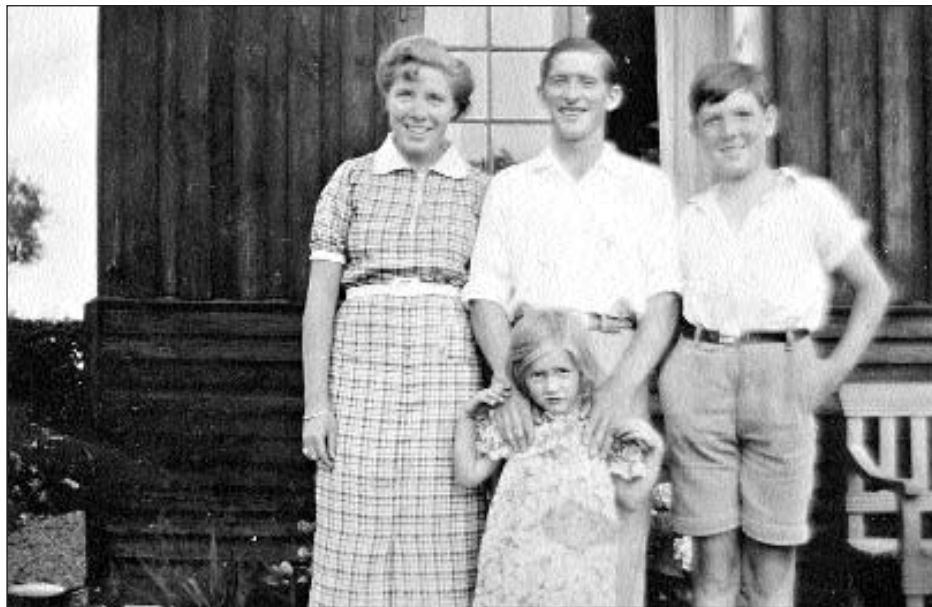
Pápi helt teir raka ov illa

Men eftir hetta var eingin flúgvvari skotin niður. Tað var pápi so argur um, at eingilsmenninir raktu so illa. Tá ið so ein eingilsk-maður er í smiðjuni, fer pápi at skelda hann. Pápi var illur og orðnaði hon-um at koma og seta eina kanón norðan fyri smiðj-una, so skuldi hann skjóta teimum flúgvvararnar niður!

Pápi segði fyri honum, at hann hevði verið úti og skotið fugl. Tá var tað við forladara. Ein mátti løða hvørja ferð, ið skotið var, og tað vóru eini høgl eftir. Hann tók so tiljurnar úr, og har fann hann eina ferð fyra høgl, og hann lødði við teimum fyra og fekk tveir lundar fyri skot-ið. Fuglurin mundi verða tættur tá.

Hermaðurin segði ikki eitt orð. – Seinni um dag-in kemur John inn til okk-ara. John var giftur við Jørginu úr Söldarfirði. Hon var mamma John, Ólugu og Sofus Poulsen, væl kendur her á blaðnm. John var ein róligur og siðiligur maður.

Pápi sigur so fyri hon-um, hvat hann hevði sagt

Valdimar eigur nógvar myndir av síni ætt. Hendan myndin er frá 1937 og er tikin í Danmark. Standandi er frá vinstri Ruth Dinesen, Otto hjá Maljari og Arne Dinesen, sum eisini er kendur her í blaðnum. Gentan frammanfyri er helst Kirstin hjá Onnu Katrinu, dóttir Marin, systir Tummas.

við eingilsmannin um lundarnar og kanónina.

Tá sigur John: "Tygum Tummas. Tað blívur ikki tað sama at leggja eina kanón at kjálkanum og so ein forladara. Tí kanónin leypur langt aftur, tá ið skotið verður." Eftir hetta talaði pápi ikki eitt orð aftur um tað.

Pápi reisti víða í Føroy-um og setti fortoynings-kongar niður í fjørurnar at binda skip í. Hann var víða um við Skálafjørðin, í Kollafirði, norðan fyri Streymin og í Fuglafirði.

Mathias, pápi Jens Kjeld, sum búði í Íslandi og Viggo Kjeld, sum búði í Havn, hjálpti pápa við hesum arbeiðinum.

Strúkijørnini vóru farin í skúla!

Man skuldi ofta tola mang-ar glósar, og einki kundi man siga. Eina ferð kemur Tummas í Bartalsstovu úr Syðrugøtu eftir nøkrum strúkijørnum. Vit vóru trí-menningar. Kona hansara var Johanna, ættað av Húsum. Hon gjørdist 100 ár, og tað sama gjørdist Mia á Støðini, dóttir henn-ara, sum doyði fyrr í ár.

Tað hendi eisini ein menning av strúkijørn-um. Tey vórðu gjørd opin innan, so ein kundi seta eitt heitt jarnpetti inn í holrúmið, og so hildu tey hitanum longri.

Johanna hevði sum ar-beiði at stíva flippur. Tá vóru flippurnar leysar. Hon brúkti nógv strúki-

jørn. Eg haldi, at tey mundu onkuntíð hava verið nóg so leingi í smiðjuni.

Pápi sendi meg oman eftir strúkijørninum. Tá minnst eg, at Tummas segði, at nú hövdu tey verið so leingi her úti, at nú vóru tey farin at ganga í skúla í Söldarfirði! So-leiðis kundi gangast, tá nógv var at gera.

Kalt í smiðjuni Esbern Zachariassen, systkinabarnið – pápi var mammubeiggi hansara – hevði roknskapin fyri pápa í fleir ár. Frá honum fekk eg nógv at vita.

Um veturin kundi vera kalt at koma í smiðjuna um morgnarnar, tí har var so nógv jarn. Tað koldi

Jákup Hendrik Isaksen (1878-1951). Eftir at hava verið skipari í mong ár, gjørdist hann "tannlækn-in" í Söldarfirði.

um, og ein hevði ikki altíð so heit klæðir.

So tað fyrsta, ið var at gera, var at kynda upp í essuni. Rikard bróður segði altíð, at nú kynda vit ein stóran eld til at verma okkum við. So stóðu vit eina løtu yvir eldinum. Rikard stóð altíð við øð-um beinum á kantinum á einum vatnkari, sum stóð við síðuna av essuni, so nær eldinum sum møgu-ligt.

Ein íslendingur, sum æt Sveinn Ólafsson, sum ar-beiddi saman við okkum kom inn í smiðjuna ein morgun, tá tað var øgiliga kalt. Rikard hevði stillað seg við øðrum beininum uppi á kantinum á vatn-karinum at verma seg við eldin. Tá kom Sveinn aftan-ífrá og skumpaði undir beinið, so Rikard reyk niður í karið. Tað bleiv eitt øgiligt skil. Hann tordi ikki í smiðjuna aftur fyri dagin, tí hann roknaði við, at Rikard fór at blaka hann sjálvan niður í kar-ið.

Síðsta Hjemmet

áðrenn kríggið Tað eru ymiskar myndir, sum ikki ganga frá mær. Tað var í 1940 og kríggið var byrjað. Tá kom Thom-as Jacob Thomsen, á Geilabø, og sonurin Suni úr Norðragøtu út í smiðj-una at selja donsk bløð. Tað vóru fyra bløð: Hjem-met, Familie Journal, Billed-bladet og eitt annað. Eg síggi enn, tá ið pápi betalti bløðini. Tað vóru tey síðstu donsku bløðini, sum komu til Føroyar, áðrenn kríggið. Tummas Jakku var úr Blásastovu í Norðragøtu, har sum pápi vaks upp. Suni flutti til Havnar.

Tá ið tíðini var ikki nógv at lesa, so bløðini fóru næstan í hvørt hús, bæði á Skipanesi og í Söldarfirði.

Húðaskøðið

Ein onnur sjón var Kinna Jákup úr Lamba, sum kom inn í smiðjuna at keypa eitt húðaskøði.

Vit drupu eina kúgv, sum bleiv seld til Havnar. Tað gingu nakrir dagar, so kom róp í. Tað bleiv nógv rópt tá í tíðini, tí telefon var eingin í nærheitini. Tað bleiv rópt líka úr Söldarfirði og inn til okk-ara, at vit áttu okkurt á brúnni í Söldarfirði.

Eg og Ingvard bróður fara so út. Tá er tað húðin av kúnni, sum er send heimaftur. Eg minnst enn, hvussu væl hon var lögð saman og saltað.

Pápi tók so og virkaði hana. Hon bleiv síðani lögð á snikkarabonkin á loftinum í smiðjuni. Tað frættist so víða, at vit áttu eina neytahúð. Tá var tað, at Kinna Jákup kemur inn at keypa sær eitt skøði.

Eg síggi teir enn standa við snikkarabonkin, har húðin lá útbreidd. Kinna Jákup keypti lendaskøð-ini, sum vóru tey tjúkk-astu og dýrastu. Kinna Jákup fekk skøðini og pápi eina danska tvey-krónu.

Vit skulu minnst til, at tá var tímalønin kanska ein króna um tíman.

Hesa søguna fortaldi eg fyri Dia, soni hansara.

Hann segði, at tað var gamalt, at lendaskøðið var kallað tvíðálaraskøði, og eftir at krónusystemið kom í gildi kostaði tað eina tveykrónu.

Máttu vaska sær undir lækjuni

Tað var ikki so lætt at vaska sær, tá tað komu einir fimm ella seks skitn-ir menn heim úr smiðj-uni. Tá var ofta runnið niðan fyri at verða fyrstur, tí tað var bara eitt vask og tað var í køkinum. Tað var eisini ein vatnbeholdari, sum tað kallaðist, í kom-

Hetta er ein áhugaverd mynd av Skipanesi í 1930-unum, her teir skera upp grind.

Frá vinstri síggja vit: Niklasa Jákup, systkinabarn Thomas – Joen Fredrik Skibenæs – Michael, sonur hansara – Petur í Ytstahúsi – Óli hjá Dánjal Paula – ein fuglfirðingur – Dánjal Pauli – Sámali í Grótinum – Petur Jakku í Ytsta-húsi – Rasmus í Grótinum og ókendur.

Gerst partur av einum spennandi og nýhugsandi toymi!

Imyndu tær, tit hava fingið grundstykki og skulu nú fara at byggja. Tit hava avtalað tíð við kundaráðgevan í Norðoya Sparikassa, koma inn og verða boðin í SparCafé'ina, har kundaráðgevin tekur ímóti. Meðan børnini bæði hugna sær í Silvalandinum, bíleggja tit okkurt gott úr café'ini. Konan fær sær cappuccino og pannukøku við ísi, meðan maðurin fær sær ein kaffimunn og kransakøku. Eftir at hava prátað elna løtu um leyst og fast, fer prótið at snúgv seg um húsin, tíðarættan, hvat tey væntast fara at kosta, hvussu nógv tit vilja sita fyri hvønn mánað, hvussu Heimilandið virkar o.s.fr. Og eftir eina góða, upplývandi og - ikki minst, vælmakkandi løtu, eru allar avtalur fingnar uppá pláss...

Hetta verður ein av framtíðar kundastøðunum á nýggju deild Norðoya Sparikassa í Miðlon í Havn og sum frálíður eisini í Klaksvík og Saltangará.

Nógv tíð og orka er lagd í at menna eitt nýtt konsept, har tað at stakka inn á gólvíð í Norðoya Sparikassa, gerst ein góð uppliving við høgum tænastustøði og góðari ráðgeving.

Og ein hin mest týðandi tóttur í einhvørjum slagbrótandi virksemi eru starvsfólkini!

Er hetta nakað fyri teg, so les víðari. Tí ert tú jalgur/ur av lyndi, hevur góð samstarvsevni, humor, lætt við at tosa og samskifta við fólk, gott sjálvsálit og persónliga útstráling eins og tær dámar at arbeiða sjálvstøðugt og við støðugt nýggjum avbjóðingum, er Norðoya Sparikassi kanska júst arbeiðsplássið fyri teg...

Nýggja deildin í Havn letur upp í heyst og vit leita tí eftir privatkunda- og vinnukundaráðgevum, sölufólki, húsameklara, eins og café- og móttøku-fólki.

Ljóðar hetta áhugavert ella hevur tú eitthvørt at spyrja um

So ert tú vælkominn at seta teg í samband við

Cyðun Nolsøe, starvsfólkaleiðara, á tel. 475072, fartel. 775072 ella umvegis t-post: eydunn@ns.fo, ella Manner Mortensen, varastjóra og deildarleiðara í Havn, á tel. 475070, fartel. 775070 ella t-post: manner@ns.fo

Vit gleða okkum til at fáa tína umsókn, ið skal sendast til:

Norðoya Sparikassi, Ósávegur 1, Postboks 149, FO-700 Klaksvík, Ást: Cyðun Nolsøe, starvsfólkaleiðari

„Vit vonta okkum nógv av nýggja konseptinum, hvørs hðvúðsendamál er at geva kundinum eina góða og óformella uppliving - og hevur tá hug at gerast ein av okkara, skal tú bara senda okkum eina umsókn.“

Manner Mortensen,
varastjóri og deildarleiðari

KUNDARÁÐGEVARAR

Sum kundaráðgevi gerst tú ein týðandi partur av einum nýggjum og øðrvísi peningastovnskonsepti, har stórir dentur er lagdur á, at kundar okkara fáa eina góða, jálga og professionella uppliving, hvørja ferð vitjað verður í sparikassanum. Tú veitir eitt nú ráðgeving innan øki sum figging, pensjón og ilægur, ger rakskaparmetingar eins og tú gerst partur av einum vælviðandi toymi av ráðgevum. Peningastovnsútbúgving er ikki ein treyt.

CAFÉ- OG MÓTTØKUFÓLK

Sum café- og móttøkufólk gerst tú ein týðandi partur av einum nýggjum og øðrvísi peningastovnskonsepti, har stórir dentur er lagdur á, at kundar okkara fáa eina góða, jálga og professionella uppliving, hvørja ferð vitjað verður í sparikassanum. Starvið umfatar alt vanligt caféarbeiði eins og eitt nú móttøku sparikassans. Peningastovnsútbúgving er ikki ein treyt.

HÚSAMEKLARI

Sum húsameklari gerst tú ein týðandi partur av einum nýggjum virkisaki, samstundis sum hetta gerst ein sjálvsagdur partur av nýggja og øðrvísi peningastovnskonsepti okkara, har stórir dentur er lagdur á, at kundar okkara fáa eina góða, jálga og professionella uppliving, hvørja ferð vitjað verður í sparikassanum. Við einari húsasølu fer Norðoya Sparikassi eisini at veita eina góða ráðgeving, eitt nú í samband við keyp og sølu av húsum, marknaðarfering og uppskot um figging...

UMSÓKNARFREISTIN ER 12. SEPTEMBER 2006

Norðoya Sparikassi í Miðlon, Tórshavn!

www.ns.fo

ns@ns.fo

Mannamúgván var sum á ólavsøku.

Sjómannadagurin – eitt óført tiltak

Nú er ársins sjómanna- dagur farin aftur um, og sigast kann, at hann eydn- aðist sera væl. Skráin var fjølbroytt, væl var fyri- skipað og ikki minst var veðrið framúr. Hetta er sera avgerandi fyri, hvus- su nógv fólk ið koma, og mannamúgván var stór í Klaksvík serliga sjálfan sjómannadagin 19. aug- ust, men eisini tiltøkini hinar dagarnar, sum skrá- in umfataði, vóru væl vitj- að. Okkara íkast 20. aug- ust við enska skiparanum Ken Knox gjørdist tó av

ongum av orsøkum, sum vit ikki vóru harrar yvir.

Í hesum blaðnum hava vit fleiri frásagnir frá til- tøkum sum vóru. Bæði teimum meira álvarsomu og so teimum, sum meira vóru til undirhalds.

Tað er einki at ivast í, at eitt slíkt tiltak vil seta ja- ligt ljós á fiskivinnuna og ikki minst á fiskiveiðuna, sum annars er undir trýsti bæði so og so. Tað verður við einum slíkum tiltaki greitt undirstrikað, at tað er altso fiskivinnan, sum er grundarlagið fyri okk-

ara samfelagi. Gongst væl hjá fiskivinnuni, gongst eisini væl hjá samfelag- num eins væl og tað er øvugt.

Tað er neyvan ivi um heldur, at eitt tiltak sum hetta vil gera fiskivinnuna meira viðkomandi hjá øll- um, og ikki minst hjá teimum túsindum, sum møta upp ein slíkan dag. Hetta var galdandi fyri tey meira tilkomnu, sum kundu hitta fiskivinnusøgu, sum við frásøgnum frá goml- um útróðrarmonnum og avdúking av listaverki

sum lýsir fiskaturking í gomlum døgum. Hetta fara vit at koma aftur til í komandi blaði.

Børnini høvdu eina ser- liga fragd við framsýning- ini av fiski og skeljadjór- um. Tað var stuttligt at síggja, hvussu børnini vóru við at fara í kørini at eyg- leiða tað lív í havinum, sum tey annars ikki síggja so nógv til dagligt. Tað mátti enntá frá pallinum heitast á børnini um ikki at handfara fiskarnar, tí teir toldu tað ikki. Hin- vegin vóru krabbadjórin

eingin trupulleiki.

Eitt, sum var sera huga- ligt við hesum tiltaki, var, at spurningurin sum skeinkiloyvi als ikki var aktuellur. Stórt sæð kann sigast, at tað var sera mátaligt við tí váta slag- num, og hetta vísir, at tað ber væl til at hugna sær uttan rúsdrekka.

Tað setti tó ein meira døkkan dām á stevnuna, tá tað frættist, at ein tann kendasti línubátaskiparin í landinum, Mortan Ol- sen, var knappliga deyður sunnumorgunin, bert 63

ára gamal. Boðað varð eis- ini frá hesum av pallinum seinni um dagin av Stein- bjørn Jacobsen, borgar- stjóra, og samkoman mint- ist Mortan í tøgnum eina løtu.

Mortan var sonur Ur- banus, sum aftur var son- ur Hans Erik Olsen, sum saman við Jógvan Segl stovnaði Joensen & Ol- sen, sum var ein stórfyr- tæka í Klaksvík ta tíð tað var. Vit vilja eisini minnst Mortan.

Vit hava í dag nakrar myndir:

Ein kapping var agnskering. Uttast til høgru vinnarin Tróndur Sivertsen.

Her egna teir í fullari ferð. F.v.: John Havn, Ólavur Poulsen og Poul Eli Jacobsen.

Poul Havn er pápi føroyameistarán í egning, John Havn. Hann arbeiddi á landi síni bestu ár, men so fór hann til skips, og tað er hann framvegis, 64 ára gamal.

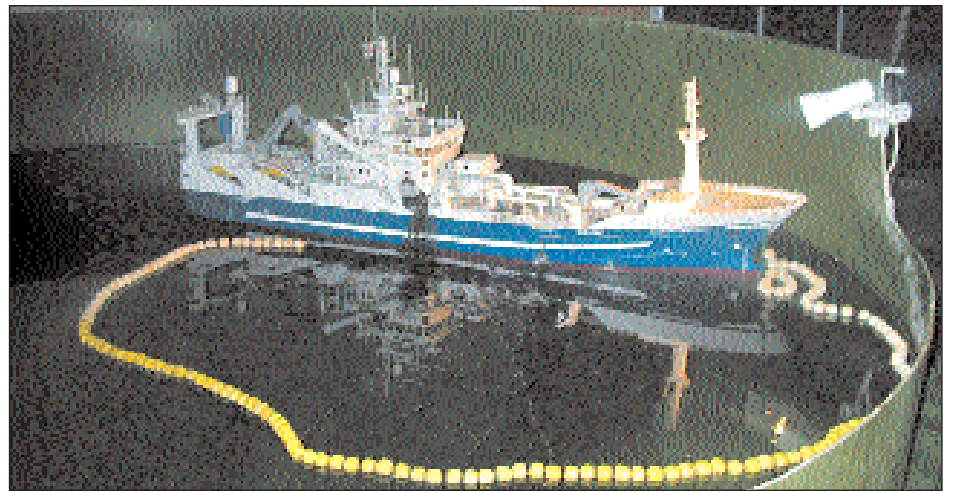
Mortan Berjarstein, sóknarformaður hjá FF í Fuglafirði, vann kappingina um at blaka fanglínu. Hann kláraði 25,3 metur, væl frammanfyri nr. 2.

Fischer Hansen var í liðnum, sum vann spurnar- kappingina sum Skipalistin skipaði fyri. Hann um- boðaði "Dragan", útróðrarbátin, sum teir hava sett í stand í Klaksvík. Fischer hevur tað nú ikki frá ong- um. Abbi hansara kallaðið nevniliga eisini Fischer.

Svomið varð um vánna. Her eru tríggir teir fremstu í tí eina bólkinum. Nr. 1 í hesum bólkinum varð Kristian Olsen, og hóskandi fyri dagin er hann sonur ein útróðrarmann og abbasonur ein fiskimann í 50 ár! Vit síggja frá vinstru: Svein Magnusson, Kristian Olsen og Petur Heðin á Fløtti.

Á framsýningini var model av nótaskipi.

Nógvir trolarar hava hoyrt heima í Klaksvík. Tað var skipað fyri framsýning av modellum av teimum.

Eldra ættarliðið var eisini umboðað. Her eru teir báðir svínøyingarnir, Jukim Olsen og Hans Jacob Mellemgaard, sum báðir hava verið garvaðir sjómenn.

Tað var stuttligt at síggja hvussu hugtikin børnini vóru av fiskunum. Hetta skuldi verið eitt tiltak, sum væl kundi verið fyriskipað kring landið.

Gamli útróðrarmaðurin Kristian Høghesen greiður frá um línuveiðu í gomlum døgum. Hesin krókurin var nýttur til at taka øður til agn.

Sjómanskvinnuringurin var umboðaður við einum bási har matur varð seldur. Her síggja vit Hilda Viderø og Sólgerð Joensen.

Her síggja vit innihaldið í einum útróðrarskríni.

Føðingardagurin hjá Jóhannu Matheu

Sum vit greiddu frá í seinasta blað, hevði Jóhanna Mathea 100 ára føðingardag tann 9. august. Dagurin varð hildin á Ellisheiminum, har Jóhanna Mathea býr. Har vóru nógv fólk. Løgmaður, landsstýrismaður í almannamálum, býráðsformaðurin, stjórin á almannastovuni og ríkisumboðsmaðurin vóru sjálvskrivaðir. Afturat teimum var ein hópur av ætt og vinum, og teimum hevur Jóhanna Mathea nógv av.

Fjølmiðlar vóru eisini. Tað kann verða nevnt, at Dimmalætting skrivaði, at besta gávan mundi vera frásøgn um hennara lív í FF-blaðnum. Vit vóru sjálvsagt eisini til við og hava nakrar myndir frá hesum stóra degi.

Jóhanna Mathea saman við Marjuni (Østerø) og Símun Johan Wolles. Sum vit greiddu frá í seinasta blaðnum eru tríggar ættir í trimum upprunahúsum á Trøllanesi. Á hesi myndini eru øll húsini umboðað. Jóhanna Mathea er úr Innistovu, Marjun úr Útistovu og Símun Johan úr Uppistovu.

Á Trøllanesi er tað stórt sæð ikki komið fyri, at hjúnalag hava verið millum húsini í bygdini. Símun Johan og Marjun er annað av teimum báðum dómum um hetta vit kenna.

Løgmaður og Jóannes.

Janus Jacobsen er sonur Hjördis, systir Jóhannu Matheu. Tað var Hjördis, sum var so røsk at royta lunda og at hava skil fyri seyði. Her er Janus saman við konuni Hannilenu og abbasoninum Janusi.

Hitt dømið er Hans Jacob Østerø úr Útistovu og Malan Joensen úr Innistovu. Hon er dóttir Mikkjal, beiggja Jóhannu Matheu. Tað er annars Malan, sum hevur útvegað meginpartin av tilfarinum til frásøgnina av Trøllanesi í seinasta blaði.

Jóhanna Mathea er seinasta av hennara ættarliði, sum er eftir í hennara ætt. Í Skaale ættarliðnum er hon einsamøll eftir saman við Gerdu, sum var gift við Hjalta, beiggja Sigfred. Gerda er eisini røsk, 89 ára gomul.

Guttorm, sonur Jóannes, við húski, konuni Rúnu og børnunum Ólavi og Kristinu.

Her síggja vit tríggar av ommusynunum: Tórarin hjá Torgerð, Dávur hjá Vígdís og Heini hjá Jógvan Asbjørn.

Marita, versonur hennara, Kári, og Jóhanna Mathea.

Jóhanna Mathea saman við ommusoninum Sigfred.

Framhald av síðu 10

fýrinum. So tað var ein øgilig trokan í køkinum. Mamma royndi at geva okkum nakað av flógvum vatni. Men tað endaði ofta við, at teir yngstu endaðu úti undir lækjuni.

Høvdið og hárið vóru skitnast, so høvdapúturnar vóru ikki altíð so hvítar. Men tað bleiv nógv svomið, av tí at smiðjan stóð á Bakkanum, og haðani var stutt til sjós. Tað mundi verða fáir dagar, har ikki varð lopið á sjógvin, men undir krígunum bleiv oljan eitt vandamál. Tað var tungolja, sum krússararnir og destroyarnir brúktu. Tað sjónina, sum eg – ella vit – sóu, sær man bara í biografí ella í sjónvarpi nú á døgum.

Oljudálking sum eingin tók sær tykni av. Ofta, tá ið ein hevði verið í Gøtu og keypt fisk og kom niðan aftur á Gøtueiði, og tað sást út á Skálafjørðin, kunðu 6-8 destroyarar koma inn eftir. Tað byrjaði við, at ein sá teir suðuri í fjørðinum, so vóru tað kavbátagnirini av Strondum og av Toftum. Tá máttu teir sik-sakka, tí gørnini umskaraðu hvørt annað. Var hann sunnan í ættini, komu teir inn ímóti Skipanesi, og so vendu teir. Teir sigldu so hart, at teir lögðust á liðina. Tangabáturin lá áráka kirkjuna á Skála.

Tað skuldi gerast skjótt av. So tað lögdu fyra skip á hvørja síðu av tangabátinum. Allir átta fingur olju í senn, so tá ið ein var fullur, vóru allir fullir. Tað var ofta, at tað, sum var eftir í slangunum, fór á sjógv, so tað bleiv ein øgilig dálking. Fjórán var full av olju. Tað var sum at ganga í einum stórum flugufangara. Ofta stóðu skógvarnir fastir í fjørni, so tá var ikki lætt at svimja. Eisini kom ofta olja á kroppin og einki var at reinsa við uttan margarin, og tað var skamtáð. Tað fekkst ein lítill moli frá mammu, so var farið at gníggja fyri at fáa oljuna av.

Eg havi hugleitt um hetta seinna, tá ið eg lesi bløðini. Tá ið okkurt skip hevur verið óheppið at missa nakrar litrar av dieselolju á sjógvin, verður roynt at finna syndaran, og tað verður ikki lukkuligt fyri hann. Undir krígunum gjørdi ongin vrøvl. Roykurin og oljan var so nóg, at fjøllini luktadu.

Tann einasta, sum eg visti var glað fyri oljuna, var mamma. Vit hentaðu altíð reka til at brenna, og

*Opgjørelse
for Thomas Jacobson Skibinas
fra Ole Foldbo Toftum*

1936				
Jan. 1	R. Saldor			10768
Feb. 26	12 kg Klipfisk	1600		
Sept. 7	R. Ragnung til Gunhild			14405
Nov. 23	4 Stk. Sæmmel	2000		
"	1 Stk. Røssumel	1800		
"	1 Stk. Røssumel	1250		
Dec. 31	Balance	18312		
		25768	25768	
1937				
Jan. 1	R. Saldor			18518
Marts 1	1 Stk. Sæmmel	2400		
"	1 Stk. Røssumel	1600		
Jun. 6	R. Ragnung til Gunhild			5876
Sept. 14	1 Stk. Sæmmel	2500		
"	1 Stk. Røssumel	1900		
"	Balance	16143		
		24393	24393	
	R. Saldor			16143

Hetta er ein áhugaverd uppgerð, sum er komin frá Óla Foldbo á Toftum, sum átti Gunhild.

Her sæst at fíggarliga samskipti teirra millum var við bítishandli, sum greitt er frá í greinini.

Í einum fylgibrævi skrivur Ole Foldbo:

Hoslagt sendes dem Opgjørelse som viser dem tilgode pr. Dato Kr. 163,43. Da jeg har svært ved at skaffe Kontanter glæder det mig at faa Ordre paa Varer. Jeg har i dag sendt to Sække Mel og skulde de have brug for Varer skal de bare lade mig det vide. Jeg har lidt gammel Klipfisk, som jeg sælger for 12 Øre pr. Kilo, hvis de ønsker.

Hetta er bert eitt dømi um hvussu tíðirnar vóru, og hvussu menn greiddu síni viðurskipti við lagaligheit.

tað var ofta nógv olja á rekaviðinum, so hann logaði væl.

Tað gekk long tíð, áðrenn øll tungoljan fór úr fjørni. Bátar vóru ofta illa staddur av destroyarum, tí aldan var stór frá teimum, og hon var hættslig fyri sildabátar og torvbátar.

Tað var ofta, at ein brendi seg illa. Eg minnst, at eg fór út at svala á mær. Tað var sólskin, og tá ið eg fór inn aftur, var ofta skýmlikt í smiðjuni. Tá tók eg um eitt reyðgløðandi jarn. Roykurin stóð úr lóg-

anum. Á gólvinum stóð ein spann við spiki og grindalýsi. Pápi rendi hondina niður í spannina. – Tað hevði verið betri at koyrt hondina í kalt vatn við teirri vitan vit hava í dag.

Tað var altíð farið úr smiðjuni. Var farið í biograf hjá eingilskmonnum var farið úr smiðjuni. Man vaskaði hendurnar og turkaði eitt sindur av andlitinum. Man sá, tá ið "Poppy" ella "Juvel", sum sigldu við ljósbílaðilinum, kom inn um Saltnes. Tá fór man úr smið-

uni. Teir koyrdu bilin upp á Skipanesi, so var farið til gongu út til Seldarfjarðar.

"Tannlæknin" í Seldafirði

Eg var onkuntíð ringur av tannapínu. Tá orkaði eg ikki at arbeiða. Tað var alt ov langt at fara út í Heiðarnar, nú eitur tað Runavík, til Einar Djurhuus, sum var lækni har í eitt mannaminni. Tá ið heilt illa stóð til var farið við báti. Tá bleiv heitt á Petur í Ystahúsi, systkinabarnið. Hann hevði maskinbát.

Tá ið eg hevði tannapínu, fór eg út til Seldarfjarðar til Jacob Hendrik Isaksen. Hann hevði eitt komplett sett av tongum frá tí, at hann førði skip. Hann átti sjálvur slupina, sum æt "Margreta".

Hann segði, at tað var ring støða at koma í umborð, tá ið menn fingur tannapínu. Tá kláraðu teir ikki at standa við snørið. Teir høvdu bara segl, so tað var ikki bara at siga tað at fara inn til lækna. Tað kundi taka eina heila viku, so hann søkti um at fáa greiðir at taka tenn við. Hann fekk tengur, men ikki doyving.

Eg minnst, eg ein dagin fór beint úr smiðjuni út at taka eina tonn. Tá ið eg gangi upp trappurnar og skal lata upp, kemur ein drongur, Rasmus í Klovanum, út – rópanði og grátandi og haldandi um munnin. Blóðsprænurin stóð út í millum fingrarnar.

Eg spyrji Rasmus, hvat feilar. Hann segði, at Jákup Hendrik hevði roynt at taka ein jaksl, men hann brotnaði, so hann fekk ikki tonnina út. Hann fór grátandi niðan í Klova. Viðgerðin man vera betri hjá Siggu í Garðastovu, tannlækninum hjá mær.

Men so fari eg inn. Ikki var tað hugaligt. Tað gekk betri hjá mær. Jákup Hendrik tók tonnina, og eg skuldi bara skola munnin í flógvum vatni.

Bar illa til at myrkaleggja. Av tí at tað var so nógv rok av flúgvum undir krígunum, stoypti pápi eitt hálvtað á smiðjuni at verja fyri kúlum, tí flúgvurnir skutu øgiligt. So var tað myrkaleggingin, sum bleiv ein trupulleiki. Man fekk illa myrkalegt smiðjuna. Roykurin fór upp ígjøgnum takið. Har var eingin skorsteinur, so glæman sást eisini upp í gjøgnum takið.

Tað vóru um fýrati ella fimti skip og bátar, sum

vit smíðaðu til. Vit umvældu nakrar bilar, sum tann hjá Petur Weihe, tann hjá Jákup Hendriki og Símoni á Høgabóli.

Tá ið kríggið byrjaði, bleiv nógv umvælt, tí einki nýtt jarn var at nýta. Til dømis vóru hestaskógvarnir sólaðir. Tað blivu trý stykkir slagloddað við messing uppá.

Ein strandingur segði við meg, at tað var bara pápi, sum visti, hvussu tað skuldi siggja út, so gjørdi hann tað.

Tað vóru orðatøk, sum gingu aftur í smiðjuni. Eitt var "eg eri bæði óður og móður" á íslenskum. Tað var Ingimundur, íslendingurin, sum búði nøkur ár í Rituvík, sum stóð fyri hesum orðafelli. Hann hevði eina systir, sum var gift í Rituvík. Hann kom gangandi allan vegin inn í smiðjuna. Í tí hann kemur inn sigur hann tað á føroyskum "Eg eri bæði óður og móður", og hann var vátur eisini. Sum eg havi nevnt fyrr, vóru menn ofta illa komnir at ganga langan veg.

Nú segði Tómas Tómasson bróður í Seldarfirði, at ein maður kom inn til okkara. Hann var rennvátur. Mamma skuldi fara at turka nakað av klæðunum. Hann segði, at tað skuldi hon ikki, tí hann hevði ætlað at farið í rein undirklæði, áðrenn hann fór frá húsum.

Nú hevði hann gingið so leingið í hesum, so tað var gott, tí nú fekk hann skift í turt, tá ið hann kom til húsar aftur. Hevði hann skift, áðrenn hann fór av húsum, hevði hann einki havt at skifta við, tá hann kom heim.

Gjørdust adventistar Pápi og mamma blivu adventistar í 1924. Tað var ein danskur adventistaprestur, Valdimar Jacobsen, sum ferðaðist runt í landinum við boðskapinum, og hann legði grundarlagið undir adven-

Jacob og Agnas Olsen.

Bilurin hjá Jacob.

tistasamkomuni í Føroyum. Hann druknaði seinni, og eg eiti eftir honum. At gerast adventistur tá í tíðini var ikki væl upp-tikið av øllum, men sum við øllum øðrum javnaði hetta seg seinni.

Mamma og pápi blivu doypt í fjøruni á einum lítlum sandi undir smiðjuni, so tað bleiv ikki ar-

beitt leygardag og heldur ikki sunnudag fyri ikki at provokera. Tað vóru heitar umrøður um trúarmál, men tá ið eg komi í smiðjuna, var tað avfjæð. Tað segði gamal maður fyri mær, at Bíblían lá á tí norðrara amboltinum, tí tað tók ov langa tíð at fara til hús eftir henni.

Um nevnda Valdemar

Jacobsen sigur heimasíðan hjá adventistunum:

Í 1913 eru tveir danir komnir til Føroyar sum bókasølumenn og trúboðarar fyri Adventistasamkomuna. Teirra nøvn eru Valdemar Jacobsen og Gaston Emanuel Christiansen (hann broytti seinni navn til Westman og varð síðani best kendur undir hesum navninum). Teir eru her fram til 1920. Tó er Westman ein túr í Danmark í hesum tíðarskeiðinum og giftist og kemur aftur til Føroya við konu. Í 1915 virkar hann í Vági, har allarhelst teir fyrstu Adventistar verða doyptir. Í meðan virkar Valdemar Jacobsen ymsastaðni í Føroyum millum annað á Viðareidi, har dópur verður hildin. Í sama tíðarskeiði hevur Valdemar Jacobsen verið í Danmark fyri at gifta seg og kemur aftur við konu og er fram til 1926. Tað er arbeiðið hjá hesum persónunum, sum leggur grundstøði undir virkseminum hjá Adventistasamkomuni í Føroyum. Teir her umrøddu persónar eru slóðbróttarar og teir, sum koma aftan á, halda fram, har hesir sleptu.

Bilarnir kom upp í leikin

Í 1946 byrjaði nakað av bilarbeiði. Tað vóru helst bilarnir hjá Andreas Poulsen úr Guttastovu úr Syðrugøtu, sonur Pól Kristoffur. Pápi og Poul Kristoffur vóru systkinabørn. Mammurnar vóru systrar. Tað var ikki lætt, tí ravmagn var einki, so tað mátti borast við hond. Borimaskinan varð sett ímóti búkinum, og so trýsti ein annar á ryggin, so man var eymur um búkin leingi aftaná. Tá

Richard, beiggi Valdimar.

Johanna Malena var dóttur Marinu, systir Thomas. Hon giftist við Sámæl Petur í Køkinum og fingi tey 9 børn. Johanna Malena doyði í besta aldri fyrst í 1950-unum.

Kristianna og Sørin á Lambareidi.

Bróðurdóttur Thomas, Elspa Sofía hjá Petur Jakku, giftist við Óla Jákup í Tjørnustovu í Norðragøtu. Hon doyði í 1917, bert 24 ára gomul, beint eftir, at hon hevði fingið seinna sonin, Albert. Hann vaks upp í sama túni hjá abbasystrini Marin í Mortan-stovu. Hin sonurin var Vilhelm, sum varð verandi í Tjørnustovu hjá pápanum og foreldrum hansara Petru og Absalon.

var búkurin minni, enn hann er nú.

Við eting var ikki tikið so tungt hjá okkum yngri, tí sum oftast var køkurin fullur av fólki. So vit gjørdur ofta tað, at vit fingi okkum øður og fliður. Tá ið teir fóru til døgurða, lögdu vit eina jarnplátu yvir eldin í essuni og steiktu á henni, so ótu vit tara og turrar krabbar, sum lógu á helluni.

Tað ringasta, sum var undir krignum, var, tá ið fjørðurin var pakkaður við skipum, serliga stórum ferðamannaskipum. Tað kundu vera eini 30-40 skip. Útsynningurin vestan lá beint tvørtur um fjørðin beint av bedingini á Skála. Tá lógu skipini nær landi eystaru megin. Tá bleiv ein øgiligur matarluktur hjá okkum av skipunum.

Tá sat man ofta á bakk-

anum bara og luktaði matarroykurin. Vatnið rann úr tonnnum og einki fekk man burturav.

Endin á smiðjusøguni Smiðjan stendur ikki uppi í dag. Sum eg segði, var fyrra smiðjan laðað av gróti, so bleiv stoypt yvir hana. Hon hevur ikki staðið nógv væl á føstum. Sum so ofta varð brúkt ov lítið sement, og so bleiv takið stoypt fyri kúlur og granatsplintur, so tað bleiv ov tungt.

Meginparturin av amboðunum vórðu bjargað. Har var eisini øgilig rúgva, sum hoyrði til hvalastøðir. Pápi og Knút í Heiðunum keyptu hvalastøðir og høgdu tær upp og seldu spøl og annað.

Pápi doyði í november 1947. Tá tóku vit beiggjarnir yvir. Longu í 1943 fer Rikard til Ísland at arbeiða

í einari smiðju í innaru Njarðvík, og har komu vit triggir beiggjarnir at arbeiða seinni. Tummas bróður fór til Íslands í 1946, Robert í 1952 og eg í 1956. Tá eg fór, var henda smiðjusøgan komin til ein enda.

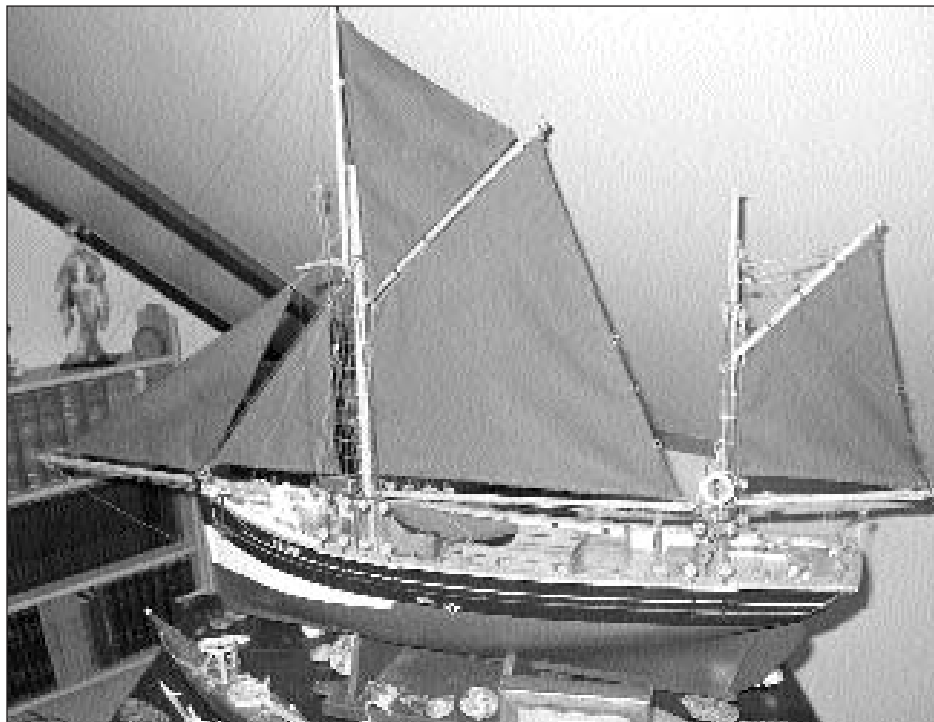
Í Íslandi arbeiðdi eg aftur í smiðju og hevði eisini smiðju saman við beiggja mínum Tómas. Vit arbeiðdu nógv fyri amerikanarar og komu at kenna umhvørvið har.

Í 1968 kom eg aftur til Føroya, og hevði bilverkstað í Hornabø í eini 10 ár. Eg arbeiðdi eisini eina tíð hjá Jóhannes Berg. Í 1990 fór eg at arbeiða hjá Mjólkarvirki Búnaðarmanna, og her var eg inn-til 2003. Sigast kann, at alt lívið hjá mær hevur verið at arbeiða í smiðju.

Eg giftist í 1958 við Jolanu, dóttir Dia á Roykheyggi í Saltnesi. Vit fingi 4 børn og eiga 7 barnabørn.

Vit takka Valdimar fyri hetta sera áhugaverda íkastið til okkara smiðjusøgu, sum samstundis gevur eina góða hylling av, hvussu nógv samfelagið er broytt í einum manslívi.

Hetta er so seinasti partur, sum vit hava við søguni um fyrsta niðurstufólkinum á Skipanesi, Jacob Niclassen og Susanna Maria Joensdatter, har fyrsti parturin var í blaði nr. 362. Tey bæði fingi eina karga byrjan á teirra tilveru saman. Men væl er komið burtur úr kortini!

Hetta er modellskip av "William Martin" sum Valdimar eigur. Hetta var eitt skip, sum var kundi í smiðjuni.

Væl er komið burtur úr
hjá Óskari hesi 100 árin.

Vit eru í teirri sjáld-
somu støðu, at vit í
hesum blaðnum kunnu
umrøða tveir 100 ára
føðingardagar, har tað
bert eru 9 dagar millum
føðingardags"børnini".

Annar føðingardagurin er
hjá Jóhannu Matheu
Skaale, sum varð 100 ár
9. august, og hin er hjá
Óskar Jensen, sum fylti
tann 18. august.

Hesi bæði hava fingið
drúgvu umrøðu her í
blaðnum, so her skal ikki
gerast meira burtur úr
teirra lívi. Sigast kann
bert, at lívini hjá teimum
hava verið sera ymiskt.
Hjá báðum hevur gingist
væl, og tey kunnu halda
føðingardag saman við
eini stórari ætt. Vit hava
frá soninum Ómari fingið
myndir frá føðingardeg-
num hjá Óskari. Ættin í
Føroyum var eisini um-
boðað, eins og Óskar
undan føðingardegnum
hevur fingið vitjan av
skyldfólkum í Føroyum.
Føroyska sjómansheimið
í Reykjavík, Ørkin, var eis-
ini umboðað í føðingar-
degnum, og her fellir tað
so, at leiðarin Símin Han-
sen, er skyldmaður við
Óskar.

Annars vísa vit til mynd-
irnar:

Vitjan var eisini komin av skyldkonu í Føroyum. Her er tað
Malfrid Danberg, dóttir Napoleon, beiggja Óskar, sum heilsar
pápabeiggjanum.

Her eru fimm ættarlið, og eru tey eftir aldri: Óskar, Gústaf,
Ólafur Jón, Jóhanna og Bergthór Óli.

Her síggja vit Óskar saman við sínum fimm børnum. Frá
vinstru: Aðalheiður, Ómar, Anna Julia, Malfríður og Gústaf.

Her er familjan hjá Ómari.

Á ferð í Svínø og Fugloy:

Bæði framstig og afturstig

Í nógv ár hava vit gjørt eina árliga ferð til Svínø, og seinastu árin hava vit eisini gjørt eitt legg út til Fugloyar. Vit hava so kunnað greitt okkara lesarum frá gongdini í hesum oyggjum.

Vit gjørdur ein slíkan túr fyrst í august mánaði – ein keðiligan mjørkadag – saman við útlenskum vitjandi.

Bygðin Kirkja í toku.

Tað ber væl til at gera ein dagstúr til hesi plássini. "Másin" fer úr Hvannasundi hvønn morgun kl. 8.45. Tá siglir hann fyrst til Svínø, síðani fer hann á Kirkju, so til Hattarvíkar og síðani aftur á Kirkju, um tað eru nøkur fólk, sum skulu við.

Síðan verður aftur farið til Svínø og haðani til Hvannasunds. Ein líkandi túrur verður eisini gjørdur kl. 14.45.

Hetta gevur fleiri møguleikar. Summi fara rundferðina við tann eina túrin, sum tekur umleið 3 tímar, meðan onnur fara í land t.d. í Fugloy fyrri túrin. Tá hava tey góða tíð at vitja í báðum byggunum í

oynni, har tað lættliga kann gangast ímillum.

Vit valdu henda dagin at fara í land í Svínø fyrri túrin. Seinna túrin fóru vit við út til Fugloyar og fóru í land á Kirkju, meðan Másin fór til Hattarvíkar, og fóru so umborð aftur, tá hann kom aftur. Síðani fóru vit – umvegis Svínø – til Hvannasund. Hetta gav okkum so møguleikan at vitja báðar oyggjar.

Umborð á "Másanum" fingur vit eitt prát við skiparan, Jutt, sum er ættaður av Kirkju. Hann sigur, at tað er nakað av fólkum at sigla við, men at tað mest eru føroyingar, sum vitja á útoyggj. Tað eru færri og

færri útlendingar, sum sigla við. Orsøkin man helst vera, at her verður einki gjørt fyri útlendingar. Teir fara treyðugt á eitt stað, har teir eru bundir at vera í fleiri tímar, og kanska ikki kunnu sleppa undir tak, um tørvur skuldi verja á tí. Hetta er spell, tí sum vit fyrr hava víst á, er nógv at siggja í hesum báðum oyggjunum.

Tað kann verða nevnt, at nøkur tiltøk hava verið í Svínø og Fugloy, sum kundi givið ferðandi eina uppliving, m.a. vitjan av kórum og tilíkum.

Nú eru vit væl kendir í hesum oyggjunum, so hjá okkum er tað ikki tann stóri trupulleikin.

Svínø: Eini góð og eini vánalig tíðindi. Vit fóru fyrst upp á land á Eiðinum í Svínø og gingu heim í bygðina. Hetta tekur einar 15 minuttir. Tað er einki dulsmál, at tað hevur gingið niður á bakka í Svínø seinni árin, eftir at tað eina tíð í 90-unum sá hampiliga gott út – bæði við barnafamiljum og arbeidsplassum.

Síðan í fjør eru eini góð og eini vánalig tíðindi. Tey góðu eru, at nú er aftur ein handil komin í Svínø. Tað er Oddbjørg hjá Póli, sum er komin út at vera í húsi saman við pápanum, og hevur hon latið handil upp í kjallara-

num. Hetta ger tað sjálvsagt so sera nógv lættari hjá fólkinum í eini bygð utan fast samband.

Tey vánaligu tíðindini eru, at tann eina barnafamiljan, sum var í oyyni, og sum gav vón fyri framtíðina, nú er flutt av oyyni, og nú er neyvan kvinna í burðarførum aldri í oyyni. Hetta sær ikki gott út fyri framtíðina.

Men tey, sum eru eftir í bygðini, hava ikki givið skarvin yvir. Bygdaráðið, við Eyðun Jacobsen sum formanni, berjist framvegis fyri betri sambandi til oyynna. Hetta skal gerast við at gera eitt berghol suðuri í Havn í Svínø, og

so skal higani kunna siglast inn í Hvannasund. Hetta vil stytta um ferðatíðina, so hon bert verður ein brotpartur av teirri verandi. Svínøingar eru sannførdur um, at fæst eitt slíkt bøtt ferðasamband, so fara fólk at flyta út í oyynna aftur. Tá verður tað nógv lættari at búgva har og at arbeiða t.d. í Hvannasundi ella Klaksvík. Vit vilja siga, at hava myndugleikarnir nakran sum helst áhuga í at varðveita eina búseting sum hesa, so eiga teir at nýta tann pening, sum skal til.

Kirkja: Barnatalið økt við 50%

Síðan vóru vit – sum sagt – eitt legg á Kirkju. Vit hava sagt tað fyrr, at tað finst neyvan nøkur bygð í landinum, sum hevur so gott útsýni sum Kirkja - tá tað er klárt væl at merkja. Men hesum fekkst ikki nógv burtur úr henda dagin vegna mjørkan, sum var. Tíðin, meðan "Másin" er í Hattarvík, er so stutt, at tað var bara tíð hjá okkum at ganga gjøgnum bygðina, og at fara at heilsa upp á Lauru og Absalon Lydersen, sum í okkara verð eru ímyndin av Fugloy og serliga av Kirkju. Her fingur vit tey góðu tíðindini, at eitt barn er komið afturat í bygðina. Tað er dóttirsonurin, Andrass í Frammístovu, sum saman við

Oddbjørg í handlinum. Hesin er eitt stórt framstig fyri bygðina.

Børn í handlinum. Hevði tað bara verið so væl, at tey vóru fastbúgvandi.

Tað hendir neyvan ofta, at tveir prestar hittast í Svínøi. Her er tað baptista-presturin, Jens Christensen úr Árhús, sum er komin inn á gólvið hjá Hera Joensen. Teir hava nógvt at práta um.

gentuni, Marit, sum er av Kirkju, hevur fingið 3. barnið. Hetta merkir ein vøkstur í barnatalinum uppá 50%. Treytað av, at tey bæði veruliga verða búgvandi í bygðini, skuldi hetta tryggjað skúlan rættiliga fitta tíð framyvir. Tað eru framvegis tvey børn í skúlanum, og elsta barnið hjá unga parinum

fer helst í skúla komandi ár.

Tað eru eisini framvegis 2 fiskimenn á Kirkju, og har er eisini ein handil, so sigast kann, at talan er um eina livandi bygð, hóast hon kanska liggur á markinum.

Tað stendur ikki so væl til í Hattarvík. Har eru fastbúgvandi fólk í 5 hús-

um, og har er, sum er, neyvan ung pør, sum kunnu seta við. Tað er óneyðugt at siga, hvat hetta kann enda við, um einki hendir.

Men vit vóna tað besta. Kanska verða onkur betri tíðindini at frætta komandi ár.

Absalon og Laura hava hildið tærn í meira enn 50 ár.

Jutt hevur lagt "Másan" at í Svínøi.

Biologassistentur

Søkt verður eftir avloysara fyri biolog-assistent, sum er farin í barsilsfarloyvi í ½ ár, á fiskideildini á Fiskirannsóknarstovuni. Møguleiki er fyri at halda fram eftir tað.

Høvuðsuppgávurnar á fiskideildini eru at gera rannsóknir og savna inn tilfar (lívrøði, veiða, roynd v.m.), soleiðis at stovnurin verður førur fyri at meta um tilfeingið í sjónum og við støði í hesum metingum at ráðgeva um skilagóða troytan av hesum tilfeingi.

Arbeiðið sum biologassistentur er m.a. prøvatøking á landi og sjógvi og praktiskar fiskiroyndir, herundir sigling við Magnusi Heinason og leigaðum førum, telduføring og rættlestur av úrslitum v.m.

Hóskandi er, at umsøkjara hava útbúgving frá fiskivinnuskúla, navigasjonsskúla ella

líknandi. Royndir innan fiskivinnuna hava týðning.

Setanartreytir eru sambært sáttmála millum Fíggjarmálastýrið og Starvsmanntættfelagið. Umsóknarfreistin er 1. september 2006. Umsóknir við prógvum, yrkisgongd (curriculum vitae), viðmælum o.ø skulu sendast til:

Fiskirannsóknarstovuna
 Postrúm 3051
 Nóatún 1
 FO 110 Tórshavn

Starvið verður sett skjótast til ber.

Meira fæst at vita um starvið við at venda sær til Fiskirannsóknarstovuna á tlf. +298 353900.

Fiskirannsóknarstovan

Varaleiðari til MRCC Tórshavn

Tilbúgvingarstovnur Føroya søkir eftir varaleiðara til virkisøkið MRCC Tórshavn.

Starvið

Varaleiðarin hevur ábyrgdina av tekniska útbúnaðinum á stovninum. Varaleiðarin og leiðarin á stovninum skulu vera tøkir í neyðstöðu, og teir skiftast at hava bakvakt. Varaleiðarin skal vera við til at skipa bjargingararbeiði saman við teimum, ið ganga á vakt.

Høvuðsuppgávurnar fevna m.a. um

- viðlíkahald av tekniska útbúnaðinum
- at røkja góðskuskipanina ISO-9001
- at skipa fyri venjingum og eftirmetingum
- førleikamenning av starvsfólki
- vanligar umsitingarligar uppgávur

Almenn førleikakrøv

Umsøkjara skulu hava hægri útbúgving, t.d. maskinmeistaraútbúgving og praktiskar royndir, ella útbúgving og royndir, sum kunnu javnsetast við hetta. Leiðslu-royndir og kunnleiki um sjóferðslu eru somuleiðis treytir fyri at kunna røkja starvið.

Umsøkjara skulu hava góð samstarvsevni, evni at fyriskipa og duga at arbeiða sjálvstøðugt. Góð evni at samskifta bæði munnliga og skrivliga á føroyskum, donskum og enskum eru ein treyt. Harumframt kreist góður teldukunnleiki.

Tann, ið settur verður, skal vera til reiðar at eftirútbúgva seg, eitt nú innan leiðslu av bjargingararbeiði á sjónum.

Setanarviðurskifti

Starvið er tænaðumastarv og lønt í 32. lønarflokki sambært avtalu millum Tænaðumastamannafelag Landsins og Fíggjarmálaráðið. Lønin er pr. 1 okt. 2006, 29273,94 kr um mánaðin, við viðbót.

Starvsheitið er varaleiðari, og tann, ið settur verður, hevur beinleiðis tilvísing til leiðaran á MRCC Tórshavn. Setanarøkið fevnir um Fiskimálaráðið og stovnar undir tí umframt hini aðalráðini. Tænaðustaðurin er Tilbúgvingarstovnur Føroya, MRCC Tórshavn.

Umsóknir

Umsókn við avriti av prógvi, CV og møguligum viðmælum skulu sendast til

MRCC Tórshavn

Tinghúsvegur 64
 Postboks 1120
 110 Tórshavn

ella til t-post: manager@mrcc.fo

Umsóknir skulu vera MRCC Tórshavn í hendi í seinasta lagi fríggjadagin 1. september. Fleiri upplýsingar um starvið fáast hjá Jóhan Jacob Jakobsen, virkandi leiðara fyri MRCC Tórshavn á tel. 351302.

Sí annars heimasíðuna www.mrcc.fo

Tiltak í samband við sjómannadagin:

Pensjón hjá fiskimonnum

Týsdagin í seinastu viku hevði Føroya Banki eitt tiltak í Klaksvík, har sett varð fokus á pensjónsviðurskifti hjá fiskimonnum.

Óli Jacobsen greiddi frá viðurskiftunum hjá fiskimonnum, og Hans Christian Clementsen, Joan Stampe og Tummas Pauli Mýri greiddi frá tí, sum Føroya Banki kundi bjóða á økinum.

Her hava vit eina frásøgn um tað, sum kom fram frá teimum á fundinum:

Tað størsta frambrotið í eftirlønarmálum í nýggjari tíð var við lögtingsvalið í 1958, tá ið javnaðarflokkurin vann stórsigur upp á lyfti um fólkapensjón í staðin fyri ta meira lítillátinu ellisrentuna.

Fólkapensjónin varð eisini framd av tí landsstýrinum, ið tá kom til. Men hetta var ein so stórus bit, at hann mátti fremjast yvir trý ár og tað kostaði eisini nógvan pening. Fíggjarlógin fór úr 15 upp í heilar 20 mió.kr. hetta tíðarskeiðið.

Danir rindaðu sín part, men skattgjaldarin mátti eisini rinda eitt serligt pensjónsgjald uppá 1%, sum varð lagt oman á tann vanliga skattin. Hetta prosentíð datt so burtur aftur nøkur ár seinni. Tað er lætt at vera eftirlóður, men tað er vanlig fatan, at hetta prosentíð átti longu tá at farið í ein grunn, sum hevði verið eitt munagott íkast at loyst pensjónsmálið í dag.

Fyri at fólkapensjónin skuldi kunna varðveita sítt virði, mátti hon eisini fylgja lönargongdini í samfelagnum. Tímalønin er jú hækkað frá kr. 4 til kr. 100 í hesum tíðarskeiðnum. Men hvørja ferð mátti hetta leggjast fyri lögtingið at samtykkja. Tá so kreppan kom, var tað eisini nærliggjandi at "gloyma" hesa reguleringina, og tí er fólkapensjónin ikki tann, hon var, fyri at siga tað so.

Politiskar ætlanir

Tað er helst afturi í 80-árunum, at politiski myndugleikin fór at seta sær fyri at fáa eina ískoyttiskipan, sum skuldi verða fíggjað av pørtunum á arbeiðsmarknaðinum. Men hóast nógv hevur verið sagt og skrivað, er enn einki ítøkiligt hent. Tað eru settar upp til fleiri nevndir at gera uppskot til eina almenna skipan. Sjálvur setti Óli Jacobsen sum landsstýrismaður eina slíka nevnd í 1998, men hon datt burtur við tí nýggja landsstýrinum, sum kom aftaná.

Undanfarni lögmaður setti eisini eina nevnd, men har var úrslitið tað sama. Tað sigst nú, at okkurt er á veg, men av royndum kunnu vit einki

Hans Petur Clementsen greiðir frá.

taka fyri givið, fyrr enn vit hava sæð tað. Longri tíðin gongur og fleiri feløg fáa skipanir á økinum, tess verri verður at fáa eina samskipan á økinum.

Karl gekk á odda Fyrsta stóra fakfelagið, sum sjálvt fór at hugsa um at gera nakað á hesum

Nakað av fólki var á fundinum.

gevarar og arbeiðstakarar rindaðu hvør sitt prosent.

Hervið byrjaði so hendan skipanin, sum hevur givið eitt gott ískoyti til fólkapensjónina hjá limunum í nevnda felag, og hervið byrjaði tann gongdin, sum í dag merkir, at flestu felag hava ein ella annan form fyri eftirløn-

Leikluturin hjá Føroya Fiskimannafelag Tað skal viðgangast, at FF hevur ikki verið millum tey fyrstu á sjóvarfallinum í hesum máli.

Tó skal verða skoytt upp í her, at tá skattaskipanin hjá sjómonnum varð samtykt í tinginum í 1997, kannaði Óli Jacob-

kundi verið ásett av politisku skipanini.

Orsøkin er tann, at tað eru bert fáir fiskimenn, sum hava fiskiskap sum veruligt lívsstarv. Teir allarflestu hava eisini annað arbeiði – í størri ella minni parti av teirra arbeiðslívi – og koma tí av sær sjálvum undir fleiri

num, og hetta gjørdi, at vit bíðaðu eftir tí.

Men tað vísti seg, at einki hald var aftan fyri hesar fráboðanir, og tað vísti seg eisini, at tað heldur ikki høvdu verið nakrar serligar fyrireikingar í málinum.

Skipanin hjá fiskimannafelagnum Tískil avgjördu vit til samráðingarnar við Reiðarafelagið at fáa gjørt eina avtalu um eina eftirlønarskipan. Hendan skuldi verða grundað á, at bæði reiðarar og fiskimenn skuldu gjalda inn í skipanina.

Hjá okkum var tað tó ikki so einfalt at fáa arbeiðsgevaran at gjalda, sum hjá øðrum fakfeløgum, har limirnir fáa tíðarløn, t.v.s. løn pr. tíma ella mánað. Henda verður ásett til hvørja sáttmálasamráðing, og hækkar vanliga við einum ásettum prosent. Tá er tað upp til fakfelagið sjálvt at gera av, hvat av lønarhækkingini skal gjaldast í løn, og hvussu nógv skal gjaldast í eftirløn. Arbeiðsgevarin hyggur bert eftir, hvussu nógv hann samantlagt skal gjalda út. Hesi feløg ásanna eisini, at í veruleikanum gjalda teirra limir sjálvir sítt eftirlønargjald.

Hetta er eisini galdandi fyri limirnar í sjómannadeild FFs, har fólkin fáa mánaðarløn. Her gjalda reiðarar 5% av lønini til eina eftirlønarskipan. Men teir kundu eins væl í staðin goldið 5% meira í

Ólavur Poulsen er formaður í Klaksvíkar Útróðarfelag. Teir arbeiða eisini við eini eftirlønarpæðing til útróðarmenn.

økinum, var Havnar Arbeiðsmannafelag við Karl Johansen sum formanni. Í sambandi við sáttmálasamráðingarnar um miðjan 80-íni kom honum til hugs, hvør nytta var í einum prosent í lønarhækking. Helvtin fór í skatt og vøruprísirnir fóru at hækka, so tað var skjótt, at har var einki eftir. Hann fekk góðar menn at rokna seg fram til, hvat eitt prosent merkti í einum eftirlønargrunni. Hvat hevði hetta givið, um arbeiðs-

arskipan.

Tað ber væl til at siga, at hetta var sera framskygt av Havnar Arbeiðsmannafelag, og at her var talan um framskygni, sum onnur kundu lært av.

Men hinvegin merkti hetta eisini, at fakfeløgini tóku eina ábyrgd frá politikarunum, sum teir hava gjørt sær dælt av. Hetta er kanska ein av orsøkunum til, at tað er komið so lítið burtur úr politiskt.

Joan Stampe greiðir frá, hvat Føroya Banki hevur at bjóða.

sen – sum tingmaður – móguleikan fyri at fáa sett í lógina heimild fyri, at partur av skattalættanum kundi fara inn á eina eftirlønarpæðing hjá hvørjum manni. Men her vóru ymisk formell viðurskifti, sum gjørdur, at hetta ikki lat seg gera.

Annars hava vit við vilja bíðað eftir politisku skipanini. Orsøkin er tann, at vit hava mett, at fiskimenn skuldu vera ein partur av eina heildarskipan á økinum, sum bert

skipanir. Vanligt er, at menn eru til skips, meðan teir eru ungir og hava børn og hús at gjalda. Men tá ið börnini eru vaksni, og húsið er goldið, fara teir ofta at arbeiða t.d. á flakavirki. Tá koma teir t.d. inn á økið hjá Føroya Arbeiðarafelag, sum eisini hevur eina pensjónskipan.

Regluliga upp gjøgnum árin hevur verið boðað frá, at nú fór hetta ella hitt landsstýrið at leggja fram uppskot á hesum øki-

løn. Tað hevði ikki gjørt mun hjá arbeiðsgevarinum.

Hjá okkum er stóðan ein onnur. Fiskimenn fáa ein prosentpart av veiðuvirðinum, og tá koma inn-tøkurnar at fylgja gongdini á prísi og veiðu.

Restina fær reiðarin so til at gjalda sínar útreiðslur við. Takið hjá okkum var tí at fáa reiðarar at gjalda ein part av eini skipan fyri fiskimenn av sínum parti, so tað veruliga kundi sigast, at arbeiðsgevarin rindaði sín part.

Hetta eydnaðist eisini, og er hetta eitt tað størsta frambrotið í samráðingum hjá FF yvirhvøvdur, at vit fingur eina slíka avtalu.

Hendan skipanin sigur í dag, at fyri hvønn dag í vinnu skal reiðarin gjalda kr. 30 og fiskimaðurin kr. 22 til eina eftirlønarskipan hjá fiskimonnum. Hetta er so kr. 52 um dagin, sum reiðarin rindar 58% av. Tað hevur verið áskoðanin hjá FF, at reiðarin skuldu gjalda bróðurpartin. Annars kundi tað eisini verið ein 50/50 avtala, og tá kom fiskimaðurin at rinda sama krónutal sum reiðarin, og upphæddin gjørdist tað hægri.

Vit kundu eisini kravt ein prosentpart av inn-tøkuni, men tá gjørdist inngjaldið og eftirlønin sera ymisk frá fiskimanni til fiskimann. Vit valdu at hava eitt fast krónutal, sum so má dagførast við lønargongdini í samfelagnum, og hetta er eisini hent. Her skal skoyttast uppí, at henda skipanin kostar reiðarunum upp til 1% stig í sáttmálanum, sum í lötuni er teirra íkast til hesa skipan.

Tríggir móguleikar Spurningurin var so, hvussu hetta inngjaldið skuldi skipast. Her eru tríggir móguleikar.

Ein er ein sokallað solidarisk skipan, har goldið verður inn í ein eftirlønargrunn, og goldið verður út eftir hvussu leingi ein hevur verið limur í felagnum.

Annar móguleikin er ein persónlig uppsparing, so inngjaldið fer inn á konto hjá viðkomandi, og hann so fær sínar egnu peningar aftur við rentum.

Triði móguleikin er ein kombination av hesum báðum móguleikum.

Vit valdu móguleikan við heilt persónligari uppsparing. Ein orsök fyri hesum er tann, sum er nevnd fyrr, at tað eru sera ymisk tíðarskeið til longdar, sum menn eru til skips. Tí vil tað umsiting-

Tummas Pauli Mýri greiddi frá móguleikunum at fáa eina hægri rentu.

arliga vera lættari at gera á henda hátt.

Avtala við Føroya Banka Hetta merkti, at vit gjørdur eina avtalu við Føroya Banka um eina skipan við 60 ára konto. Tað vóru aðrir móguleikar eisini, men okkara grannskoðarar mettu, at uppá longri sikt kundi hvør av hesum móguleikum vera eins góður og annar. Føroya Banki metti seg vera besta boðið. Men hetta kemur alt ann upp á, hvørja rentutílskriving teir kunnu geva teirra kundum í mun til aðrar.

Her kann verða nevnt, at í lötuni er fasta rentan fyri 60 ára konto 2,75%. Hetta er ikki tað stóra. Her er spurningurin, um tað ber til at fáa eina hægri rentu við at seta pening í lánsbrøv og partabrøv. Her er bæði móguleiki fyri at fáa hægri rentu eins og vandi kann vera fyri beinleiðis tapi. Hildið verður tó, at uppá longri sikt, so loysir seg at taka vágan, tí vinningurin er størri. Men her má hvør einstakur gera ein avtalu við peningastovnin.

60 ára konto er ein skipan, sum ger tað serliga áhugavert – sæð út frá einum skattasjónarmiði – at spara upp á henda

hátt. Tað verður eingin rentuskattur tikin av uppsparingini. Men hinvegin verða 35% trekt frá, tá endaliga upphæddin verður útgoldin, tá viðkomandi er 60 ár ella eldri. Verður upphæddin tikin út áðrenn, er gjaldið 55%. Hetta er gjørt fyri at undirstrika, at uppsparingin er ætlað at verða nýtt í eldri árum.

Mannagongdin Hetta merkir, at fyri hvønn túr skal reiðarin trekkja kr. 22 av pr. avrokningini hjá hvørjum manni, og henda upphædd skal saman við partinum hjá reiðaranum gjaldast inn á 60 ára konto hjá viðkomandi fiskimanni.

Fiskimaðurin má sjálvur hava skil á, um peningurin verður inngoldin. Hetta skal hann gera á sama hátt, sum hann hevur skil á, um hýran annars er komin.

Eisini skal ansast eftir, at hýran skal skattast eftir frádrátt av partinum hjá fiskimanninum.

Peningarstovnurin sendir fiskimanninum minst eina ferð árliga eina uppgjörð yvir tað, sum er inngoldið.

Tað kann verða skoytt uppí, at tað stendur hvørjum fiskimanni frítt at gjalda meira inn, og tess meira, ið verður goldið

Fundarfólk.

inn, tess meira verður at gjalda út. Loftið fyri inngjaldi á eina 60 ára konto er kr. 45.200 árliga. Hevur ein hug at gjalda meira, kann Lutakonto brúkast. Upphæddin her skal gjaldast út eftir 10 árum, men annars eru treytirnar tær somu sum við 60 ára konto.

Er ikki goldið samb. reglunum, eiga fiskimenn at siga okkum frá.

Vansi og fyrimunir við 60 ára konto Ein kann siga, at vansi við 60 ára konto er, at øll upphæddin kann verða goldin út í einum, og kann upphæddin verða brúkt í einum stytti ella longri tíðarskeiði. Hetta gevur ikki somu trygd sum aðrar skipanir, har tað er vissa fyri útgjaldi, sjálvt um ein verður 100 ár. Tað kann eisini fara at gerast flækjasligt hjá t.d. einum pensjoneraðum fiskimanni og arbeiðara, tá hann fer at fáa útgjald eftir tveimum heilt ymiskum prinsippum. Hetta eigur at verða tikið upp til umhugsunnar.

Fyrimumunurin við eini 60 ára konto er, at hon kann takast út, tá viðkomandi er 60 ár. Hetta kann eisini koma væl við hjá fiskimonnum, sum í flestu førum eru givnir at fiska, tá teir koma til henda

um. Men har hava teir eisini eina almenna pensjón. Tað vísir eisini – so leiðis sum vit í hvussu er fingur tað upplýst í 1999 – at fólkapensjónin í Íslandi minkar við stórt sæð somu upphædd, sum tann "privata" pensjónin gevur.

Hetta merkir, at tað, sum fæst við aðrari hondini, verður latið út aftur við hinari.

Hetta má fyr alt í verðini ikki henda her hjá okkum. Tí má tað í eini nýggjari lóggávu á økinum tryggjast, at fólkapensjónin verður eitt ásett prosenttal av t.d. eini arbeiðaraárløn. Tá kemur hesin partur av pensjónini at fylgja lønargongdini.

Verður hetta ikki gjørt, verður tað alt ov freistandi hjá politisku skipanini at lata fólkapensjónina minka í virði við ikki at dagføra hana. Vit hava heldur ikki gloymt, at røddir hava verið frammi – fyri nøkrum árum síðani – um at lata arbeiðsmarknaðin sjálvan fígga 100% av pensjónini hjá arbeiðandi fólkinum. Tá verður spart upp fyri landskassan og ikki fyri løntakaran sjálvan.

Grundarlagið er lagt Samanumtikið kann sigast, at FF og síðani hini manningarfeløgini hava lagt eitt grundarlag fyri eini eftirlønarskipan. Nú mugu vit vóna, at vit fáa ta lóggávu, sum eisini skal til, og sum so vítt móguligt skal samskipa tær skipanir, sum eru.

Tær bestu og bíligastu loysnirnar uppá

GDMSS-Radióútgjald
 Radar við ARPA og Plotlara
 Ekkoledi-útgjald
 Sonara-útgjald
 Navigatións-útgjald
 Navigatións Plotlara
 Autopilot - stór og líti skip
 Autopilot - til bátar
 Satellit Kumpass - 3xGPS
 Satellit - Navigation
 Satellit - Kommunikatións
 Satellit - Sjónvarp
 Trol-sensarar og kabinet
 Gyro-kumpass

Furuno/Silber/JRC/Com
 Furuno/Simrad/JRC
 Furuno/Simrad/JRC
 Furuno/Simrad/Kais
 Furuno/Simrad/JRC
 Furuno/MaxSea/Simrad. Sodena
 Furuno/Robertson/Sperry
 Timco
 Furuno
 Furuno/Simrad/JRC
 Furuno/T&T/Sailor
 Apolled/Sea Tel
 Scanmar/Simrad
 Sperry/C-Plath/Anschutz

Sp/f Contrive Jsp Ltd.

FO-700 Klaksvík, Tlf.: 455244 - 214244, Fax: 456945

Søla og service:
 Sjálvandi hava vit
 útgjald til GDMSS
 SYN og Service,
 sum vit eisini gera

BAADER

Vit hava eykalutir á
 goymslu og útvega
 teir, vit ikki hava.

Pf. Petur Larsen

Tlf. 44 41 74

Fax: 44 42 86

Grønlandstíðindi

frá Kára við Stein

25. juli
+9 stig í dag. "Salleg" kom inn at landa og skifta fólk; teir hava fulla last inni. Mannskapið er uppsagt til 30. september, tá "Salleg" skal leggjast. Teir hava havt trupulleikar við ikki at kunna koyra ta stóru mongdina ígjøgnum eins og hinir trolararnir. Sum eg skilji, kunnu teir koma upp á 18-20 tons um døgnið, har aðrir koyra um 100 tons ígjøgnum, so tað er stórur munur á frystiorkuni.

26. juli
Í dag kom hin russiski trolarin, "Tavrisheskiy" úr Murmansk, sum tekur ímóti fiski frá smábátum, inn at leggja veiðina upp. Hesaferð hava teir 100 tons inni. Eg hugdi væl eftir eskjunum, sum komu upp, og allar vóru merktar við 500-1000 gram, fiskur uttan høvd. Hetta er seinastu ferð, teir eru og landa, og teir fara aftur til Russlands í kvøld.

Hin lettiski trolarin, "Björgvin Senior", hevur ligið í Ikertofjörðinum og tikið ímóti fiski, men hann fór suður til Manitsok at leggja seg at taka ímóti har. Hetta hevur við sær, at eingin møguleiki er – sum stóðan er í lótu – hjá bátunum á okkara leiðum at sleppa av við tosk.

"Akamalik" liggur og bíðar at sleppa at landa. Meiningin er, at "Salleg" skal sigla í kvøld um 22-tíðina, og so leggur "Akamalik" til. Teir hava 526 tons inni hendan túrin, og teir hava verið vesturi ímóti markinum og so norður ímóti 68 stigum.

28. juli
– Ólavsøkuaftan
"Lómur" kom inn við tí størstu lastini nakrantíð. Teir høvdu 127 tons inni. Okkara FF-blað frá 13. juli var leingi á veg til mín. Eg fekk tað í postboksina mánadagin 31. juli. Tá hevði tað verið niðri í høvuðsstaðnum í Eysturriki, Wien. Hvussu tað er endað har, sigur søgan einki um, og adressan, sum stóð á brævbjálvanum, var í finasta lagi. Posthúsið í Sisimiut gevur postverkinum í Føroyum skyldina, men lat tey nú bara kjakast um tað. Vit hava fyrr havt trupulleikar við at fáa blaðið, og eg havi ofta givið teimum nøkur orð um, hví tað gongur so illa at fáa blaðið. Eg plagi at siga við tey á posthúsinum, at FF-blaðið betalir flúgviporto fyri blaðið, og tað kemur ikki skjótari fram enn við einari kajak – tað er svínari.

1. august
Pluss 5 stig og greytasvart í toku. "Polar Timmjarmit" kom inn at landa í morgun, teir hava so at siga fulla last eftir 9 døgum.

2. august
+7 stig og stilli. "Lómur" kom inn at landa í morgun, teir hava gott 120 tons inni. Bæði "Polar Timmjarmit" og "Lómur" fóru nýggjan túr aftur í kvøld.

5. august
+5 stig og sirm. "Polar Amaroq" skal landa í dag í Nuuk, teir hava fulla last og hava fiskað í 12 dagar.

7. august
Pluss 7 stig og stilli. "Lómur" kom inn í nátt eftir kørum, tí har var alt fult hjá teimum, bæði last, tangar og fabrikkir. Ta avtornaði høvdu teir gott 130 tons inni hendan túrin, og tað er tað mesta, sum hevur verið í "Lómi" higartil – óført!

"Akamalik" fór nýggjan túr í dag, og "Tarsermiut" er inni í Manitsok og landar fulla last. "Natar-naq" skal inn til Nuuk at landa – eisini fulla last. "Markus" er í Nuuk og landar í dag.

10. august
Pluss 6 stig og stilli. "Polar Natarnaq" kom inn at landa í morgun, teir hava um fulla last. Onkur brek eru, sum skulu gerast, áðrenn teir loysa aftur.

12. august
+10,5 stig og stilli. "Lómur" kom í nátt at landa, teir hava aftur 130 tons. Teir skulu skifta yvirmenninar nú. Hetta tørnið, sum hevur vart knappar 2 mánaðir, hevur "Lómur" fiskað knapt 1600 tons av rækjum netto. Óført fiskari, ikki kann sigast annað.

Fiskiskapurin hjá teimum størstu trolarunum hevur verið ógvuliga skiftandi í nøgd. Teir royna víða um, sum eg havi fingið at vita líka út fyri Paamiut og norður ímóti Buðunum.

Ein danskur fraktbátur úr Korsør er her fyri tíðina, teir sigla rutuna hjá Halgafelli upp til Thule og bygdin har uppi. Ein sandoyingur er við sum 1. meistari, Eyðbjørn Clementsen, sum hevur hevur verið í sunnastu bygð-

ini í Chile í ár, og nú hevur hann verið í norðrastu bygdini uppi við Thule – sama ár. Skjótt er at ferðast.

14. august
Stilli í dag. "Qaqqatsiaq" er á veg til Nuuk at landa, teir hava gott 500 tons inni, og skipið er fyllt eftir 10 døgum. Eftir umstøðunum, sum nú eru, er støddin í lagi.

16. august
+9 stig og stilli, men regn. "Salleg" kom inn at landa í morgun – fulla last. 17. august
Pluss 8 stig og lot av suðri við ælingi. "Salleg" bleiv liðugur at landa í nátt einaferð. Teir hava onkran trupulleika við maskinuni. Meiningin er at sigla í kvøld, um alt verður í lagi aftur.

Í dag kom ein lítill kanadiari, "Newfoundland Martin", at leggja 25 tons av svartkalva upp her. Tað koma nógvir kanadiarar higar at landa í heyst. Teir liggja beint vestur úr Sisimiut og royna, og tað er ein ógvuliga langur teinur hjá teimum at skula sigla til nærmasta stað í Kanada fyri at sleppa at landa. Okkara menn í teimum høgu sessunum eru blindir, og royna ikki at hjálpa sínum egnu trolarum at sleppa at landa og bunkra í Kanada. Tað sama er hjá føroyingum, og tí havi eg ringt til fyrrverandi stjóran í APK, Peter Munk Petersen, og spurt hann, hvat teir hava gjørt fyri at fáa trupulleikan loystan. Hann hevur sent mær hendan stubban um málið:

Da Grønland og Færøerne inden for rammerne af den danske delegation til NAFO (Northwest Atlantic Fisheries Organization) fastsatte deres egen autonome kvote på rejer på "Nose of The Bank", altså i Grand Bank-området internationale del ved Newfoundland, kom reaktionen næsten øjeblikkeligt fra canadisk side. Hverken grønlandske eller færøske fartøjer kunne mere få lov til at anløbe canadisk havn, med mindre der var tale om tilfælde, hvor skibene havde lidt havari, besætningsmedlemmer var kommet til skade eller blevet syge, eller der var tale om anden form for force majeure.

Senest fik rejetrawleren "Polar Nattoralik", der tilhører Polar Seafood-koncernen i sommeren 2006 afslag på en anmodning om at bunkre i St. Johns. Ganske vist har "Polar Nattoralik" aldrig fisket på Grand Bank, men kun i Flemish Cap-området, men bare det forhold, at trawleren førte grønlandsk flag, var for de canadiske myndigheder tilstrækkelig anledning til afvisning. Man kunne sige, at afstraffelsen foregår kollektivt.

I de grønlandske rederier er frustrationen over disse forhold stor. Specielt er det en torn i øjet, at canadiske hellefiskebåde og rejetrawlere – på trods af den canadiske

havnelukning – fortsat har lov til at lande og bunkre i samtlige grønlandske havne, hvilket de så også gør med stor fordel.

De fleste grønlandske fiskeriinteresser har været hos Grønlands Landsstyre med en anmodning om, at det officielle Grønland reagerede på den canadiske havnelukning med lignende grønlandske skridt over for canadiske fiskere, men hidtil har landsstyret vendt det døde øre til disse anmodninger.

En anledning synes ellers at være fuldstændig oplagt.

Når Canada lukker havnene for Grønland og Færøerne, skyldes dette, at canadiske myndigheder synes, at de to lande har bevilget sig selv en for stor del af rejekvoten på "Nose of The Bank". Noget helt tilsvarende gør Canada sig imidlertid også skyldig i, når talen er om beskatningen af den rejbestand, som Grønland og Canada har fælles i Davisstrædet.

Omtrent ud for Sisimiut i Vestgrønland "rager" den grønlandske fastlandssokkel – og dermed også rejebestanden – et stykke ind på canadisk territorium. Man kunne næsten kalde det "Nose of Greenland". Således som havretten er skruet sammen, er det klart, at Canada har ret til at fiske rejer i dette område, og det er lige så klart,

at Canada og Grønland i henhold til den selv samme havret har en forpligtelse til at arbejde sammen om forvaltningen af bestanden.

Biologerne i NAFO har regnet ud, at Canada på baggrund af "næsen" har krav på mellem 1 og 2% af reje-TAC'en i Davisstrædet. Med en biologisk rådgivning på 130.000 tons svarer dette til en kvote på mellem 1.300 og 2.600 tons årligt. Den kvote, som Canada har sat til sig selv i området, lyder imidlertid på ikke mindre end 14.475 tons.

Canada begår altså præcist den samme forseelse over for Grønland, som landet påstår at være udsat for fra færøsk og grønlandsk side, når talen er om Grand Bank.

Der er ingen tvivl om, at Grønland ville kunne sætte en forsvarlig kæp i hjulet på de canadiske fiskeriinteresser, dersom man lukkede havnene. Med dagens skyhøje oliepriser er det nemlig et stort spørgsmål, om Canada kunne udnytte rejekvoten i Davisstrædet, hvis man ikke kunne anvende grønlandske havne som basis.

Ind til videre har Grønlands Hjemmestyre - at grunde som er helt uforståelige for det grønlandske fiskerierhverv - imidlertid valgt at lukke begge øjne og lege den pæne dreng over for den stor nabo mod vest.

Náði eina

Náði mín er tær nóg mikið.
2. Kor. 12,9

Paulus hevði havt eitt langt og drúgt sálarstríð. Ferð eftir ferð hevði hann rópt til Guds um at sloppið undan eini ávísari byrði – einum "torni í holdinum".

Ferð eftir ferð hevði Gud sagt nei.

Guds nei botnaði neyvan í, at bønin var biðin í sjálgvóðsku, í manglandi álvara ella í tí, at Gudi dámar, at børn hansara skulu hava byrðar at bera og dragast við.

Guds nei botnaði í, at hann skuldi læra, at náði sín var honum nóg mikið.

At hava nóg mikið og hava ivaleysa nóg mikið í Guds náði aleina er ein trupul sannleiki at læra. Grundin er tann, at holdið og sjálvsvirðingin vilja gjarna gera sítt, og so vóna tey, at Gud hjálpir til við tí, sum restar í, so tú kanst standa mát fyri Gudi og toknast honum.

Harvið "undirgevur" tú Guds náði og stillar teg uttan fyri hana.

Tú kemur ongantíð at kunna hvíla trygt í eini frelsu, sum tú sjálvur hevur verið við til at lagt grund undir. Tí nær er leiklutur tín nóg mikil, nóg álvarsamur, nóg fullkomin...?

Sannleikin er tann, at einki av tínum, sjálvt ikki tað besta í tær, ella tað besta tú gert og hugsar, dugir sum grund undir frelsu tíni ella sum stuðul til Guds náði.

Glataður ert tú og verður tú, so leingi nakað av tínum egna liggur sum grund undir frelsu tíni – tí alt er dálkað av synd.

Frelstur ert tú og verður tú, um Guds náði í Kristi verður tín einasta frelsugrund.

Í og við Jesu deyða á Golgata opinberaði og veitti Gud tær náði og bjarging sína.

Jesu blóð hevur runnið og hevur strikað út alla heimsins synd – eisini tínar.

Tað er grundarlagið. Tað er náðin.

Játta tí syndirnar fyri Gudi og Jesu blóð reinsar teg frá allari synd. Harvið kanst tú hvíla í blóðinum, í fyrigeving – í Guds náði og kærleika aleina.

Børn uppliva, at tað er samstundis gott og eyðmýkjandi at verða borðin.

Er náði Guds tær nóg mikið – upplivir tú tað sama.

*Eg má teg elska, Jesus mín,
so dýrakept er náði tín;
O, Jesus, halt meg tætt at tær,
so bílig, náðin ei gerst mær!*

Ms. 427

Vit ótaka okkum at gera lýsingar fyri virkir og einstaklingar uttan meirkostnað fyri lýsaran
Hér fært tú bestu lýsingaravtaluna - blaðið verður selt eðlum sálbertaríngum

Lýsingar
Tlf: 311569

Tilboð í sambandi
við sjómannadagin:

FF-BLAÐIÐ
ÓKEYPIS
RESTINA
AV ÁRINUM

Í samband við sjómannadagin vilja vit bjóða nýggjum haldarum at fáa blaðið ókeypis restina av árinum. Haldaragjaldið kr. 250 verður tá galdandi heilt fram til ársenda 2007.

FF-blaðið er fyrst og fremst blaðið hjá fiskimonnum. Einkin annað blað verjir teirra áhugamál.

Afturat hesum er FF-blaðið eitt øðrvísi blað. Tað er eingin vandi fyri at finna sama tilfar í FF-blaðnum, sum í hinum fjølmíðlunum.

Tey eru fleiri sum ikki halda onnur blað og sum meta FF-blaðið at vera besta blað í Føroyum.

FF-blaðið kann fáast fyri kr. 250 fram til árslok 2007. Tískil er tað ókeypis restina av árinum 2006.

Tað ber til at tekna seg sum haldara á sjómannadegnum, og annars við at venda sær til:

tlf 311569 - fax 318769
ella á teldupostin:
ff-blað@post.olivant.fo

Tað ber eisini til at kunna seg um blaðið á okkara heimasíðu:

www.fiskimannafelag.fo

Framúr súpan og pylsa

Í FF-blaðnum greiddu vit herfyri frá eini frálíkari pylsu, sum var gjørd burtur úr gulllaksi. Vit "hittu" hesa pylsu aftur á Sjómannadegnum. Hetta var í bási í stóra tjaldinum, har tað vóru framsýningar innan ymisk øki.

Teir, sum standa aftanfyri hesa framleiðslu, er JetFood við Jan Petersen og Eli Elttør saman við Tavuni í Leirvík. Tað er her gulllaksurin verður landaður og virkaður.

Í fyrsta umfari varð framleidd ein stór pylsu, sum síðan kann skerast í flísar, og sum eisini kann koyrast á pannuna. Men nú eru teir komnir á marknaðin við skornum viðskera í snotiligum pakningi. Tað eru nú trý sløg av pylsu: karrypylsa, hvítleypylsa og BBC pylsa, sum er vælhóskandi til matpakkar.

Hetta er heilsugóður matur, sum hevur lítið av fitievnum, og tað eru eingi litevni tilsett.

Hetta er annars eitt gott dømi um góðsking av fiski. Sigast kann, at gulllaksurin er ein sólskinssøga. Tað eru bert 10-15 ár síðani, at føroyingar fóru at fiska gulllaks í stórum nøgdum. Stóri trupulleikin var at fáa ein marknað fyri hesa nýggju framleiðslu. Hetta er eydnast so við og við, og nú fáa vit gulllaks sum skorna pylsu eisini.

Á básinum hjá JetFood fekst eisini fiskasúpan, sum Poul Rustin í Fuglafirði hevur staðið fyri. Hendan súpanin smakkaði eisini sera væl og gekk sum "heit breyð".

Tey sum vilja vita meira um gulllaksapylsu og teir møguleikar sum eru við henni kunnu fara inn á heimasíðuna:

www.jetfood.fo

Jan Petersen og
Eli Elttør, menninir
aftanfyri Jet Food.

Súpanin hjá Poul Rustin smakkaði sera væl. Hon gekk sum "heit breyð", sum tað gongur sjón fyri søgn.

dagsins MYND

20 mánaðar gomlu tvíburðasysturnar Kammilla og Laurina gera sær dælt sjómannadagin av ókeypis ísi.

